

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Analýza bankovních úvěrů v ČR

Nikola Zittová

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Nikola Zittová

Podnikání a administrativa

Název práce

Analýza bankovních úvěrů v ČR

Název anglicky

Analysis of bank loans in the Czech Republic

Cíle práce

Tématem práce je rozbor úvěrů poskytovaných bankovními institucemi v České republice. Teoretická část se bude zabývat základními pojmy tohoto důležitého sektoru ekonomiky (peníze a jejich funkce, bankovní a spořitelenské úvěry, bankovní systém). Cílem praktické části práce bude rozbor stavu bankovních úvěrů a úrokových sazeb, analýza jejich vývoje, a především porovnání úvěrů v rámci celého bankovního systému.

Metodika

Data budou získávána ze zdrojů ČSÚ, ČNB, webových stránek bank a na základě osobních konzultací. K jejich zpracování budou užity metody popisné statistiky, časových řad a porovnávací statistické metody. Posouzení vhodnosti úvěrů bude provedeno na základě nabídek pro různé typy fiktivních klientů.

Doporučený rozsah práce

30 – 50 stran

Klíčová slova

bankovní systém, bankovní úvěry, úrokové sazby, Peníze,

Doporučené zdroje informací

Alena Lochmanová – Bankovníctví. Základy bankovníctví

ARLT, Josef; ARLTOVÁ, Markéta. *Ekonomické časové řady*. Praha: Professional Publishing, 2009. ISBN 978-80-86946-85-6.

ČERNOHORSKÝ, Jan; TEPLÝ, Petr. 2011. Základy financí. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3669-3.

DVOŘÁK, Petr. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolská učebnice.

HINDLS, Richard; HRONOVÁ, Stanislava; SEGER, Jan. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional publishing, 2006. ISBN 80-86419-99-1.

JUŘÍK, Pavel. 2011. Historie bank a spořitelén v Čechách a na Moravě. Praha: Libri. ISBN 978-80-7277-488-3.

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. 2010. Banky a komerční obchody. Kravaře: Marreal servis. ISBN 978-80-254-6779-4.

MOŠNA, František. *Základní statistické metody*. V Praze: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2017. ISBN 978-80-7290-972-8.

SEKERKA, Bohuslav. Banky a bankovní produkty.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. František Mošna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 20. 6. 2022

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza bankovních úvěrů v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.03. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala RNDr. Františku Mošnovi, Ph.D. za ochotný přístup, cenné připomínky, odborné rady a názory, které mi dopomohly k vypracování této bakalářské práce.

Analýza bankovních úvěrů v ČR

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je rozbor úvěrů poskytovaných bankovními institucemi v České republice. Teoretická část se zabývá základními pojmy důležitého sektoru ekonomiky, jako jsou: bankovní úvěry, historie vývoje peněžních prostředků, bankovní a spořitelenské úvěry, bankovní systém. Bakalářská práce má také za úkol vymezit základní pojmy, které se spotřebitelskými úvěry bezprostředně souvisí. Cílem praktické části práce je rozbor stavu bankovních úvěrů a úrokových sazeb, analýza jejich vývoje, a především porovnání úvěrů v rámci celého bankovního systému. V rámci praktické části práce jsou analyzovány nabídky úvěrů pro konkrétní klienty včetně úrokových sazeb.

V rámci praktické části práce byla zpracována komparace nabídky hypotečních úvěrů pro vybranou domácnost a také komparace podnikatelského úvěru pro tři podnikatelské subjekty figurující ve třech různých segmentech podnikání. Komparace byla zpracována v rámci čtyř největších bank v ČR. Součástí praktické části práce je také závěrečné zhodnocení výsledků uvedené komparace. Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části práce. Teoretická část práce je zaměřená na vymezení základních pojmů a to: historie a vývoj peněžních prostředků, peněz a jejich funkce, bankovní úvěry a bankovní systém. Data byly získány ze zdrojů ČSÚ, ČNB, webových stránek bank a na základě osobních konzultací.

Klíčová slova:

Bankovní systém, Úroková sazba, Bankovní úvěry, Česká národní banka, Funkce peněz, Centrální registr úvěrů, Spořitelenské úvěry, Bankovní instituce, Peníze, Hypoteční úvěr

Analysis of bank loans in the Czech Republic

Abstract

The aim of the bachelor's thesis is to analyze the loans provided by banking institutions in the Czech Republic. The theoretical part deals with basic concepts of the important sector of the economy, such as: bank loans, history of the development of monetary resources, banking and savings loans, banking system. The bachelor's thesis also aims to define basic concepts directly related to consumer loans. The goal of the practical part of the thesis is to analyze the state of bank loans and interest rates, analyze their development, and especially compare loans across the entire banking system. Within the practical part of the thesis, loan offers for specific clients including interest rates are analyzed.

In the practical part of the thesis, a comparison of mortgage loan offers for a selected household was processed, as well as a comparison of business loans for three business entities operating in three different business segments. The comparison was conducted within the four largest banks in the Czech Republic. The practical part of the thesis also includes a final evaluation of the results of the comparison. The bachelor's thesis consists of a theoretical and a practical part. The theoretical part is focused on defining basic concepts such as: the history and development of monetary resources, money and its functions, bank loans, and the banking system. Data were obtained from sources such as the Czech Statistical Office, the Czech National Bank, bank websites, and through personal consultations.

Keywords:

Banking system, Interest rate, Bank loans, Czech National Bank, Functions of money, Central credit registry, Savings loans, Banking institution, Money, Mortgage loan

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	13
2.1 Cíl práce.....	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska.....	14
3.1 Historie vývoje peněžních prostředků	14
3.2 Peníze a jejich funkce	16
3.3 Bankovní a spořitelenské úvěry.....	17
3.4 Bankovní systém.....	23
4 Vlastní práce.....	27
4.1 Vývoj úvěrových standardu pro nefinanční podniky.....	27
4.2 Vývoj úvěrových standardu pro domácnosti	31
4.3 Komparace aktuální nabídky úvěru pro fyzické osoby	33
4.3.1 Nabídka ČSOB	34
4.3.2 Nabídka České Spořitelny	34
4.3.3 Nabídka Komerční Banky	35
4.3.4 Nabídka Raiffeisenbank	35
4.3.5 Komparace získaných dat.....	36
4.4 Porovnání aktuální nabídky úvěru pro podnikatele	37
4.4.1 Rozbor firmy Doprava na paletách s.r.o.....	37
4.4.2 Rozbor firmy Elkotex s.r.o.	38
4.4.3 Rozbor firmy Zlatá loď s.r.o.....	39
4.5 Vývoj úrokových sazeb v České republice.....	40
4.5.1 Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěrů.....	41
4.5.2 Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladů	42
4.5.3 Průměrné úrokové sazby mezibankovních depozit	45
4.6 Dopady globálních událostí na bankovním trhu	47
4.6.1 Opatření a reakce bank na krizové situace	47
5 Výsledky a diskuse.....	49
5.1 Výsledky a diskuse teoretické části	49
5.2 Výsledky a diskuse k praktické části	49
5.3 Výsledky a diskuse k analytické části	49
6 Závěr	51
7 Seznam použitých zdrojů	53

8	Seznam obrázku, tabulek, grafů a zkratek.....	55
8.1	Seznam tabulek	55
8.2	Seznam grafů	56
8.3	Seznam použitých zkratek	56

1 Úvod

Bankovní soustava zajišťuje fungování peněžního trhu v ekonomice každé země. V každé vyspělé tržní ekonomice tvoří bankovní soustavu centrální banka a komerční (obchodní) banky. Centrální bankou je u nás Česká národní banka. Centrální banka je instituce, kterou zřizuje stát. Důležitým předpokladem efektivního fungování centrální banky je její nezávislost na vládě a politické moci. K nejčastějším obchodům banky patří nákup a prodej peněz. Banky kupují peníze ve formě vkladů a takto soustředěný kapitál pak půjčují. Půjčky a úvěry obchodních bank tvoří hlavní zdroj zisku, jedná se tedy o aktivní obchody. Bankovní úvěry patří k nejdůležitějším druhům bankovních aktiv.

Bankovní úvěr lze charakterizovat jako dočasné zapůjčení peněz obchodní bankou jejímu klientovi za určitou cenu – úrok. Bankovní úvěr je charakterizován tím, že jej poskytují banky a že má peněžní podobu. Úvěr je vztah mezi bankou, která půjčuje peníze (věřitel), a dlužníkem, kterým může být právnická nebo fyzická osoba.

Česká národní banka povoluje činnost obchodních bank a vykonává nad nimi dohled. Komerční banky peníze následně půjčují. Z tohoto důvodu mají zájem poskytovat peníze pouze takovým subjektům, které jsou schopny ve stanoveném termínu tyto peníze i s úrokem splatit. Banky jsou podnikatelské subjekty, jejichž hlavním smyslem existence je dosahování zisku. Jednou z prakticky největších bariér, kterou bylo a je třeba v současnosti překonávat, je nedostatek vlastních finančních zdrojů na pokrytí různorodých podnikatelských záměrů. Podniky se proto obracejí na banky s žádostí o poskytnutí úvěru. Úvěrové obchody představují jednu z nejzávažnějších oblastí činnosti bank. Patří také k nejrizikovějším obchodům a odpovědnost jakou banky přistupují k přípravě těchto obchodů, výrazně ovlivňuje jejich celkovou obchodní úspěšnost na trhu.

Banka je podnikatelský subjekt, který nakupuje vklady a takto získané peníze znovu investuje do půjček a do cenných papírů. Banka získává kapitál, k čemuž využívá pasivní bankovní operace a následně se zdroje snaží půjčit. Kromě již zmíněných obchodů, vykonávají banky také další služby: emitují platební karty, uskutečňují nákup a prodej deviz a valut, cenných papírů, poskytují informační a poradenskou činnost.

Úloha bank spočívá v uspokojování subjektů na jedné straně a na straně druhé v dosahování vlastních cílů, kterými jsou zisk a rentabilita. Podnikatelské subjekty, které nemají dostatek finančních zdrojů, jsou odkázány na externí financování svých potřeb. Nejčastěji používaným cizím zdrojem financování je úvěr.

Výnosnost nebo ztráty jednotlivých komerčních bank z nesplácení úvěrů a úroků v konečném důsledku ovlivňují rentabilitu celého bankovního sektoru. Právě úvěrové nebo kreditní riziko je považováno za nejdůležitější finanční riziko.

Posouzení návratnosti je klíčovým bodem pro poskytnutí úvěru. Banka analyzuje především budoucí finanční toky a hodnotí finanční situaci klienta. Následně ji porovnává s jinými podniky podobného zaměření nebo velikosti. Při posuzování návratnosti půjček poskytnutých fyzickým osobám zkoumá banka výši osobních příjmů žadatele a jejich trvání. Celková výše úroku, které banka inkasuje, musí být vyšší než její náklady na získání finančních prostředků na poskytnutí úvěru. Úrokový rozdíl musí bance přinést zisk a zohlednit míru rizika a komplexnost a náročnost služeb, které banka klientovi poskytla. V první řadě se banka zajišťuje proti úvěrovému riziku hodnocením bonity svého klienta. Dalším způsobem je zajištění úvěru. Hlavní funkcí jistoty je přesunout část úvěrového rizika na zákazníka nebo na třetí osobu. Když zákazník zatíží nemovitost, zařízení nebo jiná aktiva nebo když má ručitele při získání úvěru z banky, banka přenáší část rizika ze ztráty při nesplnění úvěru na zákazníka nebo ručitele. Banka si musí být jista, že úvěr je zákazník schopen splácet běžnými aktivy nebo přílivem hotovostních peněz.

Cílem bakalářské práce je rozbor úvěrů poskytovaných bankovními institucemi v České republice. Teoretická část se zabývá základními pojmy důležitého sektoru ekonomiky, jako jsou: peníze a jejich funkce, bankovní a spořitelenské úvěry, bankovní systém. Cílem praktické části práce je rozbor stavu bankovních úvěrů a úrokových sazeb, analýza jejich vývoje, a především porovnání úvěrů v rámci celého bankovního systému.

Data byly získány ze zdrojů ČSÚ, ČNB, webových stránek bank a na základě osobních konzultací. K jejich zpracování byly užity metody popisné statistiky časových řad a porovnávací statistické metody. Posouzení vhodnosti úvěrů bylo provedeno na základě nabídek pro různé typy fiktivních klientů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je rozbor úvěrů poskytovaných bankovními institucemi v České republice. Teoretická část se zabývá základními pojmy důležitého sektoru ekonomiky, jako jsou: bankovní úvěry, historie vývoje peněžních prostředků, bankovní a spořitelenské úvěry, bankovní systém. Bakalářská práce má také za úkol vymezit základní pojmy, které se spotřebitelskými úvěry bezprostředně souvisí.

Cílem praktické části práce je rozbor stavu bankovních úvěrů a úrokových sazeb, analýza jejich vývoje, a především porovnání úvěrů v rámci celého bankovního systému. V rámci praktické části práce jsou analyzovány nabídky úvěrů pro konkrétní klienty včetně úrokových sazeb.

2.2 Metodika

Data byly získány ze zdrojů ČSÚ, ČNB, webových stránek bank a na základě osobních konzultací. K jejich zpracování byly užity metody popisné statistiky časových řad a porovnávací statistické metody. Součástí je také zpracování problematiky úvěrových standardů pro domácnosti a podnikatelské subjekty. Práce se zaměřuje také na aktuální vývoj úrokových sazeb, proces schvalování úvěrů. V rámci praktické části práce byla zpracována komparace nabídky hypotečních úvěrů pro vybranou domácnost a také komparace podnikatelského úvěru pro tři podnikatelské subjekty figurující ve třech různých segmentech podnikání. Komparace byla zpracována v rámci čtyř největších bank v ČR. Součástí praktické části práce je také závěrečné zhodnocení výsledků uvedené komparace. V závěru praktické části jsou uvedeny také modelové příklady, kde se teoretické poznatky a získané informace použijí v praxi. Vyhodnocení je provedeno na základě komparace. Samotný závěr se věnuje rekapitulaci dosažených zjištění a formulování doporučení.

3 Teoretická východiska

V posledních dvou desetiletích dosáhly a zaznamenaly největší růst a popularitu bankovní úvěry. Bankovníctví a pojišťovnictví přispívá nejen k tvorbě jednotného trhu v rámci Evropy, ale zároveň svými aktivitami podporuje globalizační tendence na finančních trzích. Bankovní úvěry se jako nástroj bankovníctví a pojišťovnictví stávají stále častěji součástí investičních plánů obyvatel, domácností, ale i potenciálních investorů.

Banku můžeme charakterizovat jako podnikatelský subjekt, jehož cílem je maximalizace zisku, respektive maximalizace tržní ceny akcií. Základ bankovního zisku je tvořen marží čili rozdílem mezi výnosovými a nákladovými úroky, tzn. rozdílem mezi úroky z úvěrů a úroky z vkladů.¹

Mezi základní funkce banky patří činnosti spojené s poskytováním úvěrů a přijímáním vkladů. Banky při svém podnikání, v rámci určité obezřetnosti a vlastní bezpečnosti, musí brát v úvahu všechna rizika, se kterými souvisí jejich činnost, mezi takové patří například úvěrové riziko, operační riziko nebo úrokové riziko.

Než se však v práci začneme zabývat zajištěním bankovních úvěrů, je třeba se alespoň okrajově seznámit s pojmem bankovní úvěr, jeho charakteristikou a podstatou. Je nutné vzít v úvahu i charakter bankovních institucí. Bankovní úvěr, jako pojmový základ bakalářské práce, je specifickým druhem úvěru.

3.1 Historie vývoje peněžních prostředků

Vznik peněz souvisí s rozvojem dělby práce, výroby a výměny jednotlivých výrobků. Existence peněz a jejich funkce vždy podporovaly výrobu. Peníze umožňují jednoduchou a rychlou výměnu zboží, jasné určení ceny a uchovávání hodnoty statků a služeb v čase. Nejstarší platidla se objevují přibližně před jedenáct tisíc lety, nejprve to byl dobytek a později zemědělské plodiny. V zemích blízkého východu si obyvatelé vytvořili místní platidla. Jako peníze používali hedvábí, parfěmy, olivový olej, víno, pšenici a ječmen, komodity, které se daly snadno rozdělit na více částí a nekazí se.

Za peníze považujeme vše, co slouží jako všeobecně přijímaný směnný prostředek nebo platidlo. Původně měly peníze formu zboží, a proto je nazýváme zbožím, postupně se z množství zboží vyspecifikovalo jedno zboží, které plnilo úlohu obecného platidla.

¹ KANTNEROVÁ, L. *Základy bankovníctví. Teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2016.

Později funkci platidla začaly plnit zboží, které svými vlastnostmi jako jsou trvanlivost, malý objem, dělitelnost a snadná manipulace, lépe splňovaly funkci výměny. Zmíněné požadavky nejlépe splňovaly drahé kovy, především odvážené kousky stříbra, zlata, bronzu.

„Komoditní peníze ve formě stříbrných a zlatých mincí, případně mincí z platiny či palladia, byly plnohodnotnými penězi. Jejich kupní síla obvykle odpovídala váhovému množství v nich obsaženému kovu a nákladům na jejich ražení v mincovnách. Ražení mincí bylo obvykle výsadou panovníka, který stanovoval i poplatky. Množství plnohodnotných kovových mincí v oběhu bylo omezováno zásobami drahých kovů a jejich využitím jako měnového kovu v jednotlivých zemích. Vzhledem k omezenému výskytu a vzácnosti drahých kovů měly mince vyrobené ze zlata a stříbra ideální schopnost reprezentovat vysokou, obecně akceptovanou hodnotu. Je proto zřejmé, že nabídka mincí byla přirozeně ovlivněna výskytem a dostupností drahých kovů ve volné přírodě.“²

Použití mincí ze vzácných kovů ve funkci peněz však mělo také nedostatky. Jedním z nich byl fakt, že byly velmi obtížné, což se ukázalo jako nepraktické v případě větších hospodářských transakcí. Další nevýhodou bylo opotřebování peněz v oběhu a padělání peněz. Padělání způsobovalo, že nominální hodnota mincí se stále více odchylovala od reálné hodnoty obsaženého kovu v mincích. Z plnohodnotných peněz se proto stávaly neplnohodnotné peníze.

„Klasický zlatý standard, nazývaný také standard zlaté mince, byl charakteristický pro roky 1875 až 1914. Představoval volné (neomezené) ražení mincí, bez jakéhokoli omezení vývozu nebo dovozu zlata z/do země. Zároveň byla zaručena volná výměna peněz za zlato. Jako první jej zavedla v roce 1816 Velká Británie. Francie začala používat zlatý standard v roce 1850, formálně ji však přijala až v roce 1878, Německo v roce 1875, USA v roce 1879 a Rusko a Japonsko v roce 1897. Měny zúčastněných zemí nebyly, vázány na jiné měny nebo na koš měn, ale využívaly jediný drahý kov – zlato – jako prostředek výměny a uchovatel hodnoty.“³

Za další stupeň ve vývoji peněz lze považovat nahrazování zlata v oběhu jeho symboly v podobě papírových peněz. Papírové peníze mají podobu bankovek a ve srovnání s plnohodnotnými penězi mají celou řadu výhod: levněji vyrobitelné, snadno přenosné a rozmnožitelné na menší bankovky. Jednotlivé banky papírové peníze vydávaly jako

² POLOUČEK, S. a kol.: *Peníze, banky, finanční trhy*. Bratislava: Iura Edition, 2010. s. 65.

³ KOTLEBOVÁ, J., CHOVANCOVÁ, B. *Medzinárodné Finančné Centrá zmeny v globálnej architektúre*. Bratislava: Iura Edition, 2010. s. 15.

potvrzení o deponování určitého množství zlata v bance. Tyto peníze byly ještě plně kryty zlatem. Vydávání papírových peněz do oběhu a následné stahování z oběhu ztrácelo postupem času spojitost s oběhem zboží.

Další formou papírových peněz byly státopky, které vydával stát na krytí svých výdajů (zejména vojenských). Státopky měly obvykle nízkou nominální hodnotu a na rozdíl od bankovek nebyly kryty zlatem a vyměnitelné za zlato. Po zrušení vyměnitelnosti bankovek za zlato (v národních ekonomikách ve třicátých letech 20. století) zmizel ekonomický rozdíl mezi bankovkami a státopkami.⁴

3.2 Peníze a jejich funkce

*Teoretická definice peněz říká, že peníze jsou jakékoliv aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží a služby nebo při splácení dluhu.*⁵

Všeobecností peněz je myšleno to, že peníze, ať už jsou v hotovostní či bezhotovostní formě, musí být přijaty jako prostředek platby za nějaké statky nebo poskytnuté služby. Tato definice sděluje, jakou mají peníze podstatu, k čemu nám slouží a jak je poznáme.

Empirická definice peněz předpokládá znalost podstaty peněz a to, že pomocí ní lze měřit počet peněz, které jsou v oběhu. Ve zkratce „*empirická definice peněz měří množství peněz v oběhu, v ekonomice.*“⁶ Výsledkem této definice peněz jsou měnové agregáty, které jsou souhrnem peněžních prostředků, vlastníci určitou úroveň likvidity a díky kterým se měří množství peněz. Tyto agregáty jsou řazeny od nejlikvidnějších prostředků, kterými jsou hotovost, vklady na bankovních účtech, až k těm méně likvidním prostředkům, kam se řadí například termínované vklady.⁷

Funkce peněz:

- Peníze slouží jako prostředek směny. V dnešní době je můžeme volně vyměňovat za zboží a služby všeho druhu a každý musí tyto peníze přijmout. V dobách barterového obchodu bylo zapotřebí najít někoho, kdo má statek, který potřebujeme, a zároveň je ochoten přijmout náš nabízený statek. Bylo to velmi složité. Peníze proto v dnešní době všechny transakce velmi usnadňují a především urychlují.

⁴ ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing a.s., 2011.

⁵ DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 153.

⁶ DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 150.

⁷ ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing a.s., 2011.

- Peníze slouží jako tzv. zúčtovací jednotka. Znamená to, že peníze pomáhají určit hodnotu všech produktů a služeb, které existují. Samozřejmě cena není jediný ukazatel, ale pokud budeme mít zboží podobné kvality, pak nám cena ve výběru zboží velice usnadní život.
- Peníze slouží jako uchovatel hodnoty. Peníze umožňují část nepřímé směny uložit na neurčito a část majetku tak držet ve formě zákonného platidla.⁸

3.3 Bankovní a spořitelenské úvěry

Prvním krokem k získání úvěru je zpravidla žádost o úvěr. Pro bankovní úvěr je charakteristické, když banka vystupuje v roli věřitele. Banku jako takovou můžeme chápat jako podnikatelský subjekt, jehož základní charakteristikou je snaha o dosažení podnikatelského zisku. Od většiny podnikatelských subjektů se liší tím, že velkou část kapitálu tvoří cizí zdroje. Odpovědnost za cizí kapitál ji samozřejmě nutí v co možná největším rozsahu využívat možnosti zajištění, resp. zabezpečení. V případě, kdy by nebyla schopna generovat přiměřený zisk, popřípadě by neměla dobré dlouhodobé výsledky, což může být způsobeno nesprávným odhadem situace na finančních trzích nebo i riskantními obchody, mohla by taková situace nakonec vyústit v její úplný zánik.

Základními činnostmi banky jsou přijímání vkladů a poskytování úvěrů. Právě v případě poskytování finančních prostředků hrozí bankám největší riziko ztráty. Mluvíme o tzv. úvěrovém riziku. „Úvěrové riziko je riziko ztráty ze selhání partnera (dlužníka) tím, že nedostojí svým závazkům podle podmínek kontraktu, a tím způsobí věřiteli ztrátu“⁹

V případě poskytnutí úvěru musí banky dohlížet na to, aby poskytnuté peněžní prostředky byly splaceny včas a v plné výši. Za tímto účelem, obecně věřitelé, a především banky, využívají prostředků zajištění, resp. zabezpečení.

Právní vztah vznikající mezi bankou a klientem je vyjádřen ve smlouvě o úvěru a ta je upravena v Obchodním zákoníku. Řadí se mezi absolutní dohody, to znamená, že se jí řídí všichni bez ohledu na povahu účastníků.¹⁰

Má konsensuální charakter čili je platná od podpisu smlouvy. V rámci smlouvy patří zásada smluvní svobody, což znamená, že obchodující subjekt se může dobrovolně

⁸ KAVÁNEK, P. *Bankovnictví v proměnách času. Sborník textů k 20 letům České bankovní asociace*. 1. vyd. Praha: Česká bankovní asociace, 2012.

⁹ JÍLEK, J. 2000. *Finanční rizika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2000. s. 15.

¹⁰ DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011.

rozhodnout, s kým ji uzavře, přičemž žadateli nevzniká žádný právní nárok na poskytnutí úvěru, dokonce ani tehdy, splní-li všechny předem stanovené podmínky. Dalším specifickým znakem je nutnost platit úrok z poskytnutých prostředků. Bezúročný úvěr nemůže být poskytnut na základě smlouvy o úvěru. Úrok nemá určen horní strop, ale jeho výška nemůže být v rozporu s dobrými mravy. Banka má možnost vázat poskytnutí úvěru podmínkou dohodnutého účelu, který musí být přesně specifikován ve smlouvě. Taková smlouva musí být jasně koncipována, protože čím je obsahově a právně vyváženější, srozumitelnější, přesnější, transparentnější, tím lépe plní svou úlohu a přispívá k lepšímu zvládnutí úvěrového rizika. Do odhadu rizikovosti obchodu patří i určité parametry klienta: jeho věk, pohlaví, počet vyživovaných dětí, doba zaměstnání, druh bydlení, vzdělání a samozřejmě i jeho momentální úvěrová situace, tedy počet splácených úvěrů, leasingů, výše kreditu na kreditních kartách a výše povoleného debetu. Na základě přezkoumání těchto kritérií je klientovi nabídnut určitý úvěrový rámec a podmínky obchodu.

Vzhledem k účelu smlouvy o úvěr a uvedených skutečnostech je nezbytné, aby taková smlouva splňovala náležitosti, kterými jsou:

- identifikace smluvních stran (banka – věřitel – klient – dlužník),
- částka úvěru a měna; ve stanovené měně včetně úroků je úvěr splatný,
- termín, do kterého může klient čerpat úvěr,
- účel úvěru, dohoduje se jen u účelových úvěrů a tehdy plní banka za klienta jen závazky související s účelem úvěru,
- doba splatnosti a způsob splácení úvěru splátkový kalendář určuje:
 - způsob,
 - periodicitu,
 - částku splácení jistiny a úroku,
 - konečný termín, do kterého musí být splacen celý úvěr s úrokem,
- výše a způsob určení úrokové sazby,
- zajištění úvěru (umožňuje bance splatit svou pohledávku z úvěru v případě, že dlužník úvěr nesplatí).

Jelikož se činnosti podniku a banky liší, existuje proto jednoznačné právní vymezení banky. To je obsaženo v zákoně č. 21/1992 Sb., Zákonu o bankách, který vešel v platnost dne 20. 1. 1992, který vycházel z příslušné směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES ze dne 20. 3. 2000 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu

(směrnice přestala platit dne 19. 7. 2006, kdy byla přepracována). Zákon stanovuje, že banky musí splňovat čtyři podmínky:

- jde o právnické osoby se sídlem v ČR, založené jako akciové společnosti;
- přijímají vklady od veřejnosti, přičemž vkladem se rozumí svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu. Přijímání vkladů od veřejnosti u nás ze zákona směřují provádět výhradně banky;
- poskytují úvěry, za něž se považují v jakékoli formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky;
- k výkonu bankovních činností mají bankovní licenci, kterou uděluje Česká národní banka. K získání bankovní licence musí být ze strany žadatele splněny podmínky stanovené ČNB.¹¹

Bankovní úvěr je časově omezené poskytnutí peněžních prostředků klientům od obchodní banky, na základě předem sjednaných podmínek. Banky poskytují širokou nabídku svých bankovních úvěrů.

Bankovní úvěry se dají členit z hlediska časového na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Krátkodobé úvěry mají splatnost do jednoho roku, střednědobé úvěry jsou od jednoho do pěti let a dlouhodobé úvěry mají splatnost nad pět let. Další členění úvěru je z hlediska zajištění na kryté a nekryté. Nekryté úvěry poskytuje banka pouze vysoce bonitním klientům. Kryté úvěry se dají dále dělit na úvěry kryté s osobním zajištěním a úvěry s reálným zajištěním.¹²

Níže uvádíme základní druhy bankovních úvěrů.

Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je krátkodobý bankovní úvěr, poskytovaný na kontokorentním účtu na základě úvěrové smlouvy. Umožňuje klientovy banky jít na účtu až do debetu maximální sjednané hranice. Tento úvěr je poskytován klientům, kteří mají platební historii. Výše úvěru je vždy ohraničena nepřekročitelným, výjimečně i překročitelným úvěrovým rámcem. Čerpání probíhá průběžně, dle potřeb klienta, bez omezení účelu. Splátka úvěru

¹¹ KAVÁNEK, P. *Bankovníctví v proměnách času. Sborník textů k 20 letům České bankovní asociace*. 1. vyd. Praha: Česká bankovní asociace. 2012.

¹² MEJSTRÍK, M., PEČENÁ, M., TEPLÝ, P. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014.

probíhá pomocí došlých úhrad na kontokorentní účet. Je to jeden z nejdražších typů úvěrů díky vysoké úrokové sazbě.¹³

Lombardní úvěr

Lombardní úvěr je krátkodobý bankovní úvěr, který zní na pevnou částku a je poskytován s pevně stanovenou splatností se zástavou movitých tržně obchodovatelných věcí nebo práv. Poskytuje se pouze do určité cenové výše, kurzovní nebo nominální hodnoty zástavy. Úročení úvěru probíhá po celou dobu sjednané lhůty, a to i za podmínek, že dlužník lombardní úvěr nevyužívá. Do ceny úvěru se také započítává kromě bonity klienta také náklady spojené s úschovou, správou, nebo případným zpeněžením movitých věcí.¹⁴

Revolvingový úvěr

Revolvingový úvěr je poskytován opakovaně za stejných podmínek maximálně do výše tzv. úvěrového rámce (pevného nebo proměnlivého, který má obnovující se charakter).

Směnečné úvěry

Směnečné úvěry jsou založené na vlastnostech směnky. Směnka je úvěrový cenný papír, který dává majiteli cenného papíru nepochybné právo požadovat ve stanovenou dobu částku, která je na směnce napsána. Směnečné úvěry se obvykle člení na eskontní, akceptační a avalové úvěry. Eskontní úvěr vzniká nákupem směnky bankou v době před její splatností se srážkou tzv. diskontu, tj. úrok od doby odkupu do doby splatnosti směnky. Banka poskytuje původnímu směnečnému věřiteli okamžité likvidní prostředky (po ověření úvěrové schopnosti klienta i směnečného dlužníka). Banky zpravidla eskontují směnky se zbytkovou splatností do 1 roku. Po uplynutí lhůty banka předá směnku dlužníkovi k proplacení.

Akceptační úvěr je písemné přijetí cizí směnky a banka jako akceptant se zavazuje zaplatit směnečnou částku v době splatnosti směnky (doložka na směnce „přijal“ nebo „akceptováno“).

¹³ REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Vyd. 5. Praha: Management Press, 2012.

¹⁴ REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Vyd. 5. Praha: Management Press, 2012.

Banka se stává hlavním dlužníkem, ale neposkytuje vlastní finanční prostředky, jelikož si nechá směnečnou sumu složit na účet od původního dlužníka před splatností směnky.

Avalový úvěr představuje závazek banky, že za svého klienta zaplatí vystavenou směnku, pokud její klient (dlužník), ve stanoveném termínu nezaplatí (doložka na směnce „per aval“ = jako rukojmí“) a banka vystavuje záruční listinu. Na rozdíl od akceptačního úvěru je zde banka vedlejším dlužníkem, nikoli hlavním.¹⁵

Spotřební úvěr

Spotřební úvěr je určen k financování potřeb domácností, jednotlivým fyzickým osobám i drobným podnikatelům. Splatnost úvěru může být krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá. Níže uvádím tři typy spotřebních úvěrů.

Kreditní karta je typ revolvingového úvěru se stanoveným úvěrovým limitem. Čerpání je průběžné. Pro splácení je stanovena většinou minimální měsíční částka a úroky. Úroky jsou velmi vysoké, je však stanoveno bezúročné období (v současnosti 45-65 dnů). Účelové spotřebitelské úvěry jsou úvěry na nákup předmětů dlouhodobé spotřeby (bílá technika, černá technika, automobilů), výdaje na studium, dovolenou apod. Čerpání probíhá prostřednictvím proplacení faktury za výrobky a služby. Splatnost je od několika měsíců až do cca 10 let. Vyřízení je jednoduché na základě prokázání příjmů. Drobné úvěry jsou nezajištěny a větší jsou už zajištěny ručitelským závazkem třetí osoby, případně zástavou pořízovaného předmětu. Mají nižší RPSN.¹⁶

Neúčelové spotřebitelské úvěry jsou úvěry, kde výše úvěru je omezena výší pravidelných příjmů klienta nebo absolutní částkou stanovenou bankou. Jsou poskytovány převodem na bankovní účet klienta nebo vyplaceny v hotovosti. Splatnost je od několika měsíců až do cca 10 let. Drobné úvěry jsou nezajištěny a větší jsou už zajištěny ručitelským závazkem třetí osoby, eventuálně zástavou movitostí či nemovitostí. Mají vyšší RPSN. Investiční úvěry jsou úvěry střednědobé a dlouhodobé se splatností až 15 let. Slouží k investicím do dlouhodobého majetku (hmotného, nehmotného, finančního). Mají přísně účelový charakter – (proplacení faktur dodavatelů při čerpání, převody na účet

¹⁵ MEJSTRÍK, M., PEČENÁ, M., TEPLÝ, P. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014.

¹⁶ REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Vyd. 5. Praha: Management Press, 2012.

prodávajícího). Často jsou spojeny s odkladem splátek úmoru (i na několik let, klient platí pouze úroky).

Emisní půjčka je tzv. „hromadný investiční úvěr“, který banky poskytují formou nákupu dluhopisů vydaných podnikatelským subjektem.

Konsorciální (syndikátní) úvěry slouží pro poskytnutí objemově velkých úvěrů, účelového charakteru. Na jejich poskytnutí se podílí sdružení více bank, aby jedna banka neohrozila své úvěrové portfolio. Konsorcium funguje na základě smlouvy o sdružení, kde jedna banka je v manažerské pozici. Dlouhodobější uskupení spolupracujících bank může vytvořit syndikát. V ČR se jedná spíše o „klubové úvěry“.¹⁷

Komunální úvěry jsou to úvěry poskytované municipalitám. Mají převážně investiční, ale v současnosti také provozní charakter. Jsou zajišťovány především stabilními příjmy obecního rozpočtu (případně obecními nemovitostmi). Představují nižší riziko, a proto mají příznivější úrokové sazby. Může se jednat i o emisní půjčku formou nákupu dluhopisů vydaných městem, obcí = „komunální obligace“.¹⁸

Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr je úvěr poskytován na investici do nemovitosti nebo její výstavbu. Hypoteční úvěr se výrazněji rozvíjel v ČR až po roce 2000.¹⁹

Splacení úvěru je kryto zástavním právem k nemovitosti. Hypoteční úvěry mohou poskytovat univerzální i specializované banky na základě udělené licence ČNB. Úrokové sazby u těchto úvěrů jsou nižší než u jiných úvěrů, a to vzhledem k jejich zajištění zástavním právem k nemovitosti.

Americká hypotéka je hypoteční úvěr se zajištěným zástavním právem k nemovitostem, které nemají stanovený účel využití neboli jsou to neúčelové hypoteční úvěry. Lze je kdykoliv bez sankcí předčasně splatit. Protože jsou pro banky rizikovější než účelové hypoteční úvěry, jsou poskytovány obvykle za přísnějších podmínek (absolutní omezení výše úvěru - např. do 1 mil. Kč, vyšší úrokové sazby, zastavovaná nemovitost musí být ve vlastnictví žadatele o úvěr).

¹⁷ REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Vyd. 5. Praha: Management Press, 2012.

¹⁸ KALABIS, Z. *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Vyd. 1. Brno: BizBooks, 2012.

¹⁹

Úvěr ze stavebního spoření je přísně účelový, určený k financování pouze bytových potřeb. Splatnost úvěru závisí na jeho výši, schopnosti klienta splácet a zvolené variantě spoření. Úvěr je úročen pevnou úrokovou sazbou po celou dobu splácení. Úvěr ze stavebního spoření je možno kdykoliv zcela nebo částečně splatit. Požadavky na zajištění se liší dle velikostí úvěru. V případě, že klient nesplňuje podmínky pro přidělení klasického úvěru ze stavebního spoření, může mu stavební spořitelna poskytnout překlenovací úvěr, kterým se „překlene“ doba, než klient splní veškeré podmínky pro získání úvěru ze stavebního spoření.²⁰

3.4 Bankovní systém

V České republice je bankovní sektor založen na dvoustupňovém systému, což znamená, že je centrální bankovníctví striktně odděleno od obchodního. Existuje zde spousta obchodních bank, které jsou v zásadě samostatné ve svém rozhodování, ale jsou pod dohledem a dozorem ČNB, která jim je jako centrální banka našeho státu nadřazena.

„V rámci ekonomiky se rozlišuje jednostupňový a dvoustupňový bankovní systém. Jednostupňový bankovní systém nerozlišuje centrální banku a ostatní banky. Naopak ve dvoustupňovém systému existuje centrální banka, která plní speciální funkce a ostatní banky, jejichž hlavním úkolem je zprostředkovávat pohyby dočasně volných finančních prostředků podle požadavku trhu.“²¹

Podle rozsahu činností, které vykonávají jednotlivé banky, se bankovní systém dělí:

- na oddělený – v rámci tohoto systému jde o striktní oddělení komerčních a investičních činností. Mezi komerční činnosti řadíme hlavně přijímání vkladů, poskytování úvěrů a provádění platebního styku. Investiční činností se chápe především investování a obchodování s cennými papíry.
- na univerzální – na rozdíl od odděleného bankovního systému mohou banky vykonávat komerční i investiční činnost současně.

Banky se mohou jednoduše charakterizovat jako druh finančního zprostředkovatele, jehož hlavním úkolem je zprostředkování pohybu finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty.²²

²⁰ KALABIS, Z. *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Vyd. 1. Brno: BizBooks, 2012.

²¹ ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. s. 199.

²² DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 15.

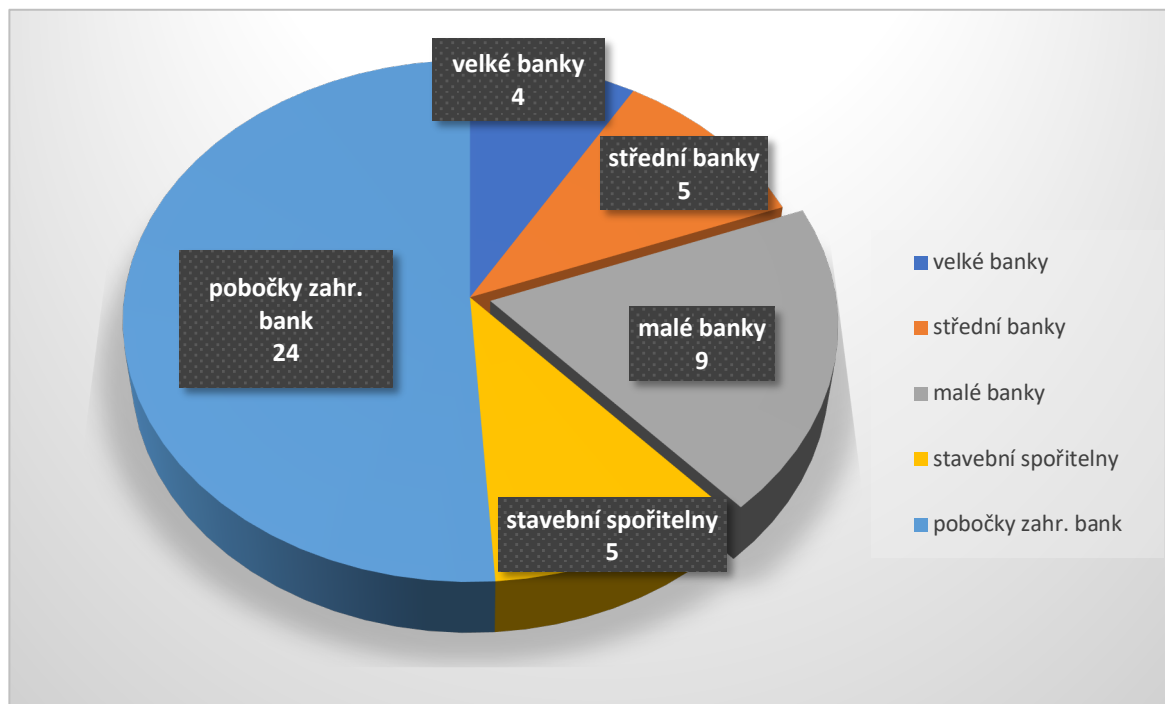
Struktura bankovní soustavy České republiky je v současnosti tvořena 47 bankami, z toho 5 stavebními spořitelny. – Skládá se z 8 bank s převážně českou majetkovou účastí, 14 bank s převážně zahraniční majetkovou účastí a 24 poboček zahraničních bank.

Definici banky z právního hlediska charakterizuje český zákon čj. 21/1992 Sb. o bankách, který říká, že banka:

- je právnická osoba se sídlem v České republice, která je založena jako akciová společnost,
- přijímá vklady od veřejnosti,
- poskytuje úvěry,
- k výkonu této činnosti jí je udělena bankovní licence, kterou uděluje Česká národní banka.²³

Banky a pobočky zahraničních bank uvádí následující graf číslo 1.

Graf č. 1- *Banky a pobočky zahraničních bank ke dni 01. 02. 2024*

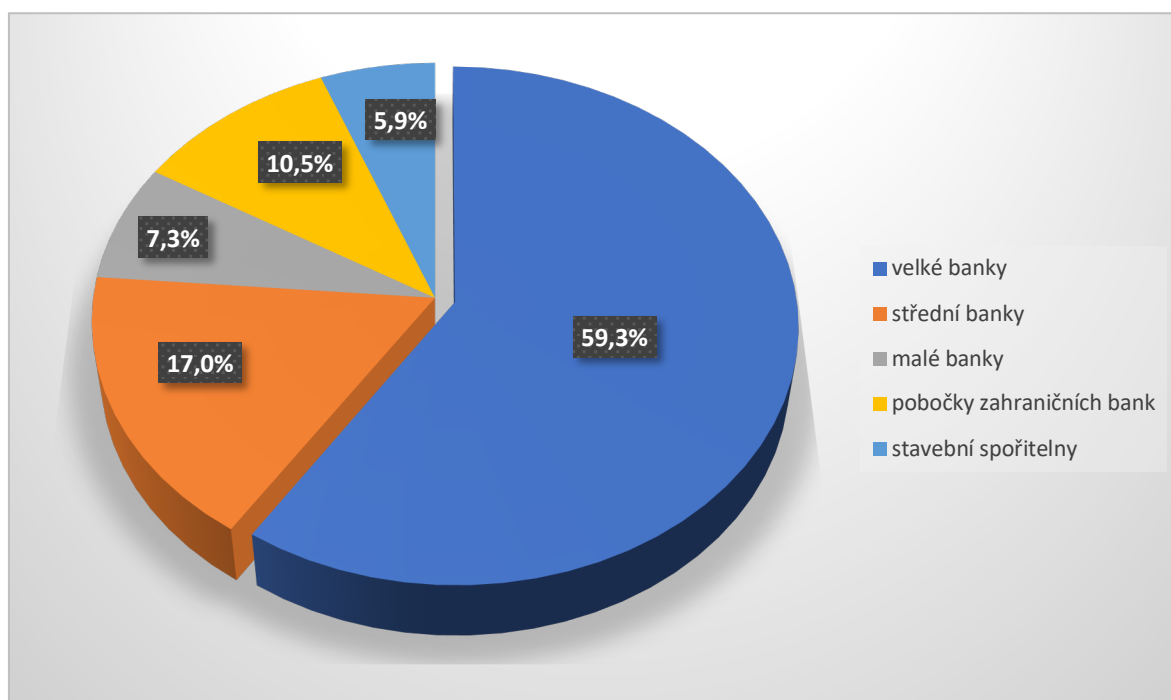
Pramen: Vlastní zpracování dle České národní banky, 2024. Seznam regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu

²³ Zákon čj. 483/2001 Sb. o bankách a o změně a doplnění některých zákonů, v aktuálním znění.

Stav ke dni 01. 02. 2024 byl následující: sekci velkých bank tvoří tradičně velká bankovní čtyřka, středních bank bylo 5, a malých bank bylo 9. Stavebních spořitelen je dlouhodobě 5 a převládají pobočky zahraničních bank v počtu 24.

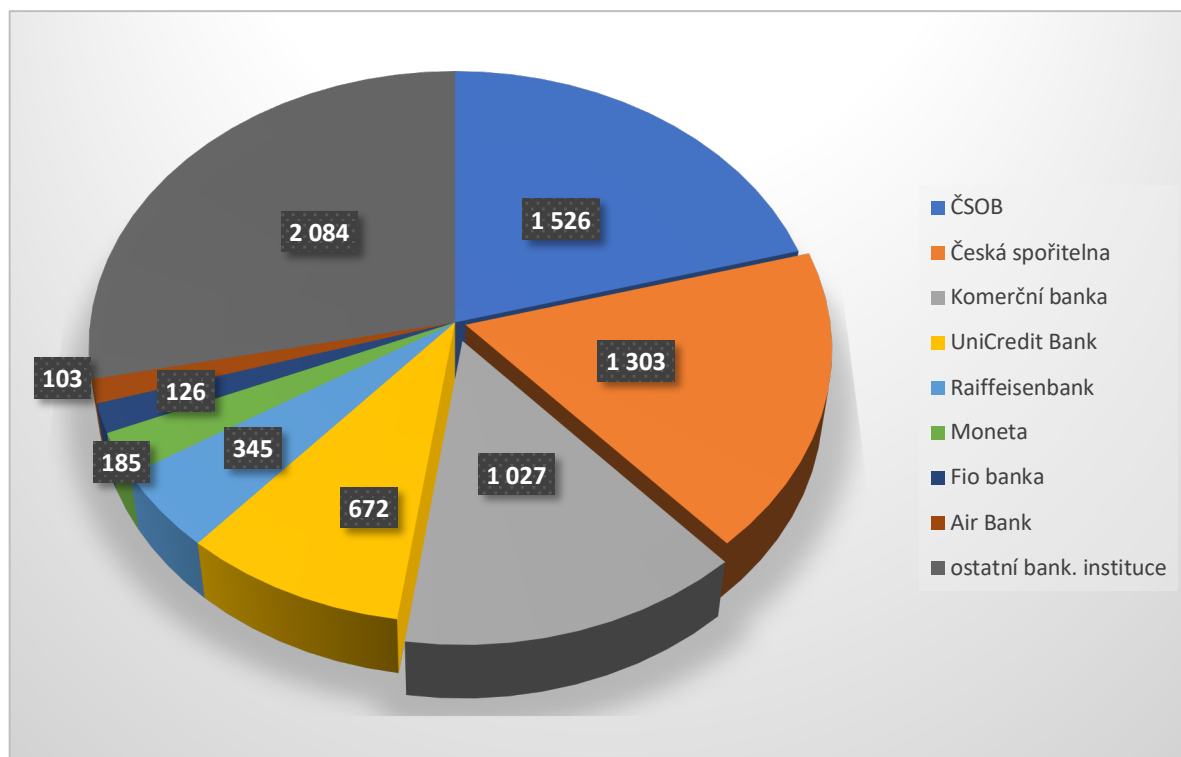
Graf číslo 2 znázorňuje aktiva skupin bank na bilanční sumě bankovního sektoru ke dni 01. 02.2024.

Graf č. 2- *Aktiva skupin bank na bilanční sumě bankovního sektoru ke dni 01. 02.2024 (v %)*

Pramen: Vlastní zpracování dle České národní banky, 2024. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2024

Graf č. 3- *Přibližná velikost bilanční sumy největších 8 bank ke dni 11. 2. 2024*

Pramen: Vlastní zpracování dle České národní banky, 2024. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2024

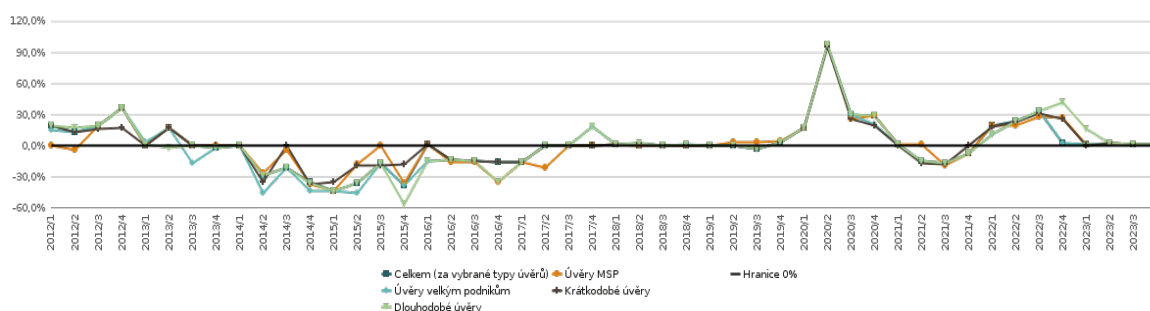
4 Vlastní práce

V praktické části bakalářské práce se blíže zaměřujeme na vývoj úvěrových podmínek a sazeb, analyzujeme jejich vývoje a porovnáme samotné úvěry v rámci celého bankovního systému. Pro porovnání používáme časový řady vývoje úvěrových sazeb a komparativní statistické metody vybraných bank, ale i nebankových subjektů.

4.1 Vývoj úvěrových standardů pro nefinanční podniky

V posledním kvartálu roku 2023 se podle informací sesbíraných Českou národní bankou (dále jen ČNB) neuplatnili žádné změny v úvěrových standardech pro úvěry poskytované nefinančním podnikům. Tato stabilita se projevila v rámci všech typů úvěru, bez ohledu na velikost podniku nebo dobu splatnosti. To v práci sledujeme taky na grafu č.4, kde analyzujeme odpovědi z analýzy ČNB. Otázka z dotazníkového setření ČNB „Jak se během posledních třech měsíců změnily úvěrové standardy Vaší banky při schvalování úvěru a úvěrových linek nefinančním podnikům?“. Banky a finanční instituce měly na výběr odpovědi 1. zpřísnily výrazně 2. zpřísnily mírně 3. v zásadě nezměnily 4. uvolnily mírně 5. uvolnily výrazně. – také je důležité zmínit metodiku kterou ČNB při této analýze uplatnila. V případě odpovědi tržních bank „zpřísnily výrazně“ nebo „zpřísnily mírně“ byl odečten tržní podíl bank, které odpověděly „uvolnily mírně“ nebo „uvolnily výrazně“.

Graf č. 4- *Historický vývoj změn úvěrových standard*

Zdroj: Česká národní banka, Šetření úvěrových podmínek bank I / 2024, (PDF) [cit. 2024-03-4]. Dostupné z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/galleries/uverove_setreni/2023_q4_BLS.pdf

Pro detailnější pohled na vývoj úvěrů pro nefinanční podniky ČNB spravovala procentuální vývoj, viz **tabulka č. 1**

Tabulka č. 1 – Meziroční změny úvěrových standardů Bank při schvalování úvěru nefinančním podnikům

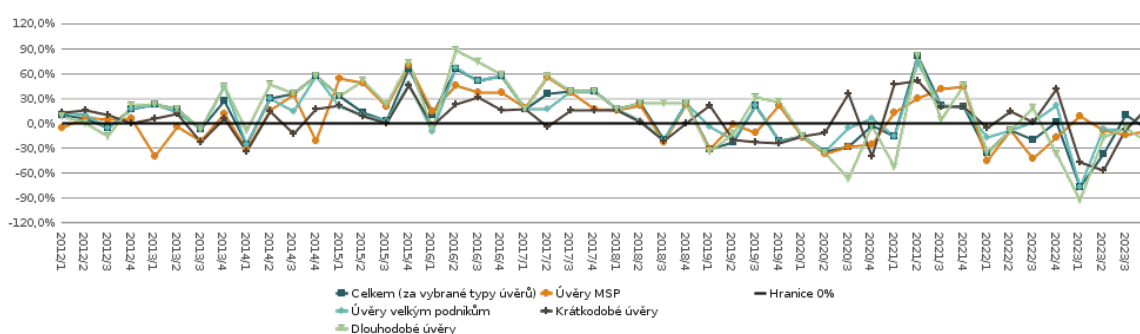
Typy úvěru	2023/1.Q	2023/2.Q	2023/3.Q	2023/4.Q
Celkem	1,1	2,3	1,2	1,2
Úvěry MSP	1,1	2,3	1,2	1,2
Úvěry velkým podnikům	1,1	2,3	1,2	1,2
Krátkodobé úvěry	0,0	2,3	1,2	1,2
Dlouhodobé úvěry	16,4	2,3	1,2	1,2

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Podle tabulky č.1 v práci analyzujeme stabilní vývoj meziročních změn úvěrových standardů pro nefinanční podniky s pohybem 1,2 % skrz všechny úvěrové segmenty.

Existují, avšak také případy, kdy banky příležitostně zpříšňovali své standardy kvůli ne příliš příznivým vyhlídkám některých odvětví nebo konkrétních firem. Celkové úvěrové podmínky, které představují dohody mezi věřitelem a dlužníkem, zůstali také beze změn a své podmínky týkající se neúrokových poplatků a délky splatnosti úvěrů zpříšnila méně než pětina bankovního sektoru. Celková poptávka podniků po úvěru klesla o 8 % čistého tržního podílu. Detailnější rozbor těchto dat můžeme vidět na grafu č.5 a v empirických číslech z dotazníku ČNB v tabulce č.2.

Graf č. 5- Historický vývoj poptávky po úvěrech.

Zdroj: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Tabulka č. 2 – Změny poptaných bank za poslední tři měsíce v poptávce po úvěrech a úvěrových linkách nefinančním podnikům (sezonní výkyvy se neberou v úvahu) (data jsou uvedeny v procentech).

Typy úvěru	2023/1.Q	2023/2.Q	2023/3.Q	2023/4.Q
Celkem	-76,6	-36,7	10,7	-8,0
Úvěry MSP	8,6	-8,2	-13,8	-8,0
Úvěry velkým podnikům	-76,6	-7,1	-8,5	21,0
Krátkodobé úvěry	-47,3	-56,1	-7,1	20,5
Dlouhodobé úvěry	-91,9	-17,3	-5,0	-23,6

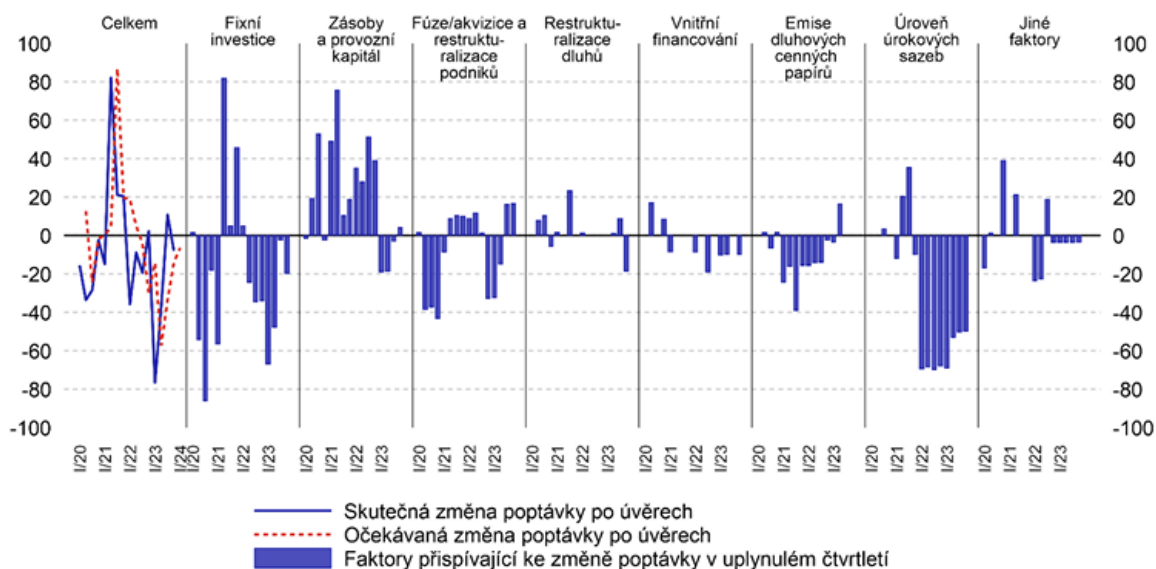
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Největší pokles můžeme sledovat u dlouhodobých úvěru a úvěru velkým podnikům v prvním kvartálu 2023. Toto bylo zapříčiněno hlavně rozdílným přístupem bank k jednotlivým segmentům a zpřísněním standardů značné části bankovního trhu.

Podle odpovědí, které ČNB získala dotazníkovým šetřením od bank se úvěrové standardy a celková poptávka po úvěrech téměř neměnily. Značná část v prvním kvartálu také předpokládala narůst očekávaných úvěrových ztrát ve všech třech segmentech úvěrového trhu. Při porovnání procent z Tabulky č.2 můžeme vidět, že se poptávka po úvěrech velkých podniků zlepšila o 97,6 %, krátkodobé úvěry o 67,8 % a poptávka po dlouhodobých úvěrech se v roce zlepšila o 68,3 %. Graficky zobrazené změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech můžeme analyzovat v grafu č. 6

Graf č. 6 - Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Zdroj: Česká národní banka, Šetření úvěrových podmínek bank I / 2024, (PDF) [cit. 2024-03-4]. Dostupné z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/.galleries/uverove_setreni/2023_q4_BLS.pdf

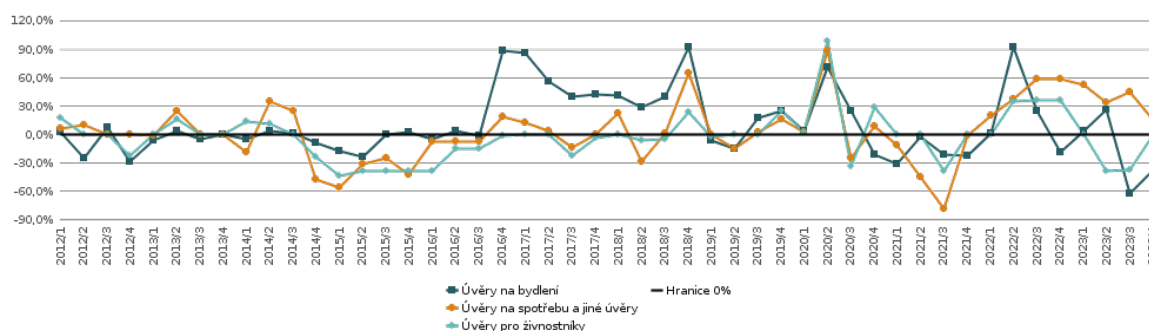
Z grafu č. 6 můžeme sledovat vývoj změn poptávky nefinančních podniků po úvěrech – data jsou z prvního čtyřletí od roku 2020–2023. Velké výkyvy poptávky vidíme při fixních investicích v letech 2020–2022, v roce 2023 můžeme sledovat mírnou stabilizaci tržové poptávky. Naopak při zásobách a provozním kapitálu je značný pokles poptávek v roce 2023, kdežto v posledních 3 letech poptávky rostly. Zajímavým faktorem je také vývoj úrokových sazeb, který poklesl o více než 60 % v prvním kvartálu 2022 a v poklese pokračoval o více než 40 % v roce 2023.

4.2 Vývoj úvěrových standardů pro domácnosti

V čtvrtém čtvrtletí 2023 došlo k uvolnění úvěrových standardů u hypotečních úvěrů pro domácnosti (v rozsahu 38 % čistého tržního podílu). Podobný trend očekávají banky i v prvním čtvrtletí tohoto roku. K uvolnění standardů přispěla deaktivace horní hranice ukazatele DTI a snížení nákladů financování bank.

(Zdroj: Česká národní banka, Šetření úvěrových podmínek bank I / 2024, (PDF) [cit. 2024-03-4]. Dostupné z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/galleries/uverove_setreni/2023_q4_BLS.pdf)

Graf č. 7- Změna úvěrových standardů a úvěru domácnostem

Zdroj: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Tabulka č. 3 – Změna za poslední tři měsíce úvěrových standardů bank při schvalování úvěru domácnostem (data jsou uvedeny v procentech)

Typy úvěru	2023/1.Q	2023/2.Q	2023/3.Q	2023/4.Q
Úvěr na bydlení	3,9	26,8	-62,7	-37,7
Úvěry na spotřebu a jiné úvěry	52,7	33,9	45,7	15,5
Úvěry pro živnostníky	0,0	-37,8	-37,6	0,0

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Na základě empirických dat z tabulky č. 3 můžeme sledovat uvolnění úvěrových standardů při schvalování úvěru v třetím a čtvrtém čtvrtletí pro úvěry na bydlení. Naopak pro úvěry na spotřebu a jiné úvěry vidíme zpřísnění standardu, a to každý kvartál v roce 2023. Úvěrové standardy byly v prvním a čtvrtém kvartálu pro živnostníky beze změn, avšak ve druhém a třetím čtvrtletí vidíme také uvolnění v průměru 37,7 %.

Z hlediska bank zůstaly úvěrové podmínky nezměněné. Nicméně výše opomínaná deaktivace limitu ukazovatele DTI (Debt to income – ukazovatel, který nám určuje maximální výšku hypotéky, kterou si můžeme vzít) směřuje k uvolnění podmínek (38 % tržního podílu). Naopak zpřísnujícím faktorem byl nárůst úrokové marže, který ovlivňoval čtvrtinu trhu. Domácnosti projevují zvýšenou poptávku po úvěrech na bydlení již po třetí čtvrtletí v řadě. Detailnější rozbor změn podmínek při schvalování úvěru na bydlení můžeme vidět v tabulce č. 4.

Zdroj: Česká národní banka, Šetření úvěrových podmínek bank I / 2024, (PDF) [cit. 2024-03-4]. Dostupné z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/.galleries/uverove_setreni/2023_q4_BLS.pdf

Tabulka č. 4- Kvartální změna bank při schvalování úvěru na bydlení. (data jsou uvedeny v procentech)

Úvěry na bydlení	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4
Průměrná marže banky*	18,2	20,1	20,1	26,1
Marže banky u rizikovějších úvěrů	0,0	0,7	0,0	-7,3
Ukazatel DTI/DSTI	5,1	0,0	-85,9	-37,7
Splatnost	0,0	0,0	0,0	0,0
Neúrokové poplatky	0,0	0,0	0,0	0,0
Jiné faktory	-27,8	-12,9	-20,1	-20,2

*Větší marže = zpřísnění, menší marže = uvolnění

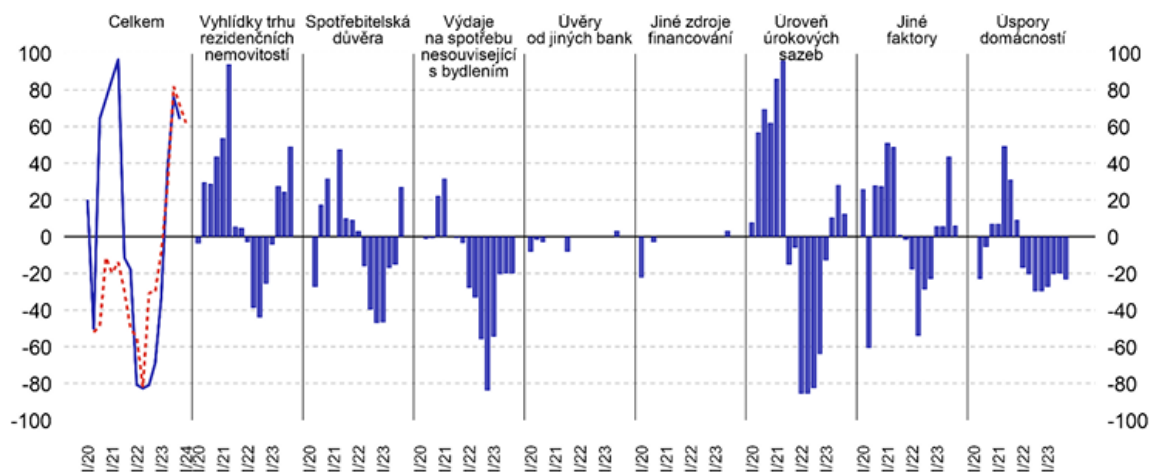
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Z tabulky č. 4 můžeme sledovat situaci zvýšení marže bank v posledním čtyřletí z 20,1 % na 26,1 % na druhou stranu snížení marže u rizikovějších úvěrů. To v spojení s výše popsáním uvolněním limitu ukazovatele DTI mělo za příčinu zvýšení poptávky domácností po úvěrech na bydlení. Banky očekávají, že rostoucí trend bude pokračovat i v prvním kvartálu 2024. Za růstem poptávky můžeme vidět hlavně pozitivní vyhlídky na trhu rezidenčních nemovitostí. Podobně byl ovlivněn i vývoj úrokové sazby kde došlo k mírnému snížení hypotečních sazeb.

Na grafu č. 8 můžeme sledovat vývoj změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení – sledováno je období prvního čtyřletí od roku 2020 do roku 2023.

Graf č. 8 - Změny poptávky domácnosti po úvěrech na bydlení

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Zdroj: Česká národní banka, Šetření úvěrových podmínek bank I / 2024, (PDF) [cit. 2024-03-4]. Dostupné z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/galleries/uverove_setreni/2023_q4_BLS.pdf

Z grafu č.8 je viditelný růst spotřebitelské důvěry, opomínaná rostoucí úroveň úrokových sazeb, ale také můžeme sledovat negativní trend úspor domácností sprovázen vysokými výdaji na spotřebu nesouvisející s bydlením. I když tyhle výdaje jsou nižší, než tomu bylo v roce 2022, je to stále zřetelný pokles oproti situaci v roce 2020.

4.3 Komparace aktuální nabídky úvěru pro fyzické osoby

V téhle kapitole se v práci detailněji zabýváme aktuálními nabídkami čtyř největších komerčních bank a jejich nabídek úvěru pro fyzické osoby. Konkrétně budeme porovnávat banky ČSOB, Českou spořitelnu, Komerční banku a Raiffeisenbank. Touto kapitolou sledujeme aktuální konkurenční prostředí bank a komparativní metodou zjišťujeme podmínky, které dané banky nabízejí. Pro porovnání si v první řadě stanovujeme několik podmínek. Její fiktivní osoba, která žádá o hypoteční půjčku. K nákupu nemovitosti bude ve všech bankách žádat o 3 miliony korun českých, přičemž cena nemovitosti bude 3.5 milionu korun. Dobu splatnosti stanovujeme na 30 let a dobu fixace úrokové sazby na 1 rok.

4.3.1 Nabídka ČSOB

Při hypoteční půjčce od ČSOB jsme podle zvolených kritérií obdrželi nabídku při fixaci sazby na jeden rok a délce splácení úrokové sazby 5,84 %. Při koupi nemovitosti banky také vyžadují pojištění úvěru, co činí v tomhle případě 989 Kč měsíčně. Měsíční hypoteční splátka v našem případě byla vypočítaná bankou na 17 680 Kč/ měsíc.

Tabulka č. 5- Data hypoteční půjčky banky ČSOB

ČSOB	
Cena pořizované nemovitosti	3,500,000 Kč
Naše zdroje	500,000 Kč
Úroková sazba p.a.	5,84 %
Fixace sazby	1 rok
Délka splácení	30 let
Pojištění úvěru	989 Kč /měs.

Zdroj: Vlastní vypracování na základě údajů dostupných na www.csob.cz [cit. 2024-03-12]

4.3.2 Nabídka České Spořitelny

Na základě údajů hypoteční kalkulačky společnosti České spořitelny jsme obdrželi nabídku s roční úrokovou sazbou 6,29 %. Měsíční splátka činí 18 729 Kč měsíčně. Tato nabídka, avšak není úplně finální, nakolik se na stránce podotýká na to, že zobrazené úrokové sazby jsou výhodnější díky některým doplňkovým službám. V komparaci České spořitelny jsme taktéž postřehli, že při hypoteční nabídce není zahrnuté pojištění úvěru, co ve finálním výsledku měsíční splátku ještě více zvedne. Při splnění bankou stanovených podmínek lze získat úrokovou sazbu výhodněji 5,29 % ročně.

Tabulka č. 6- Data hypoteční půjčky banky Česká Spořitelna

Česká Spořitelna	
Cena pořizované nemovitosti	3,500,000 Kč
Naše zdroje	500,000 Kč
Úroková sazba p.a.	6.29%
Fixace sazby	1 rok
Délka splácení	30 let
Pojištění úvěru	Neuvedeno

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z www.csas.cz [cit. 2024-03-12]

4.3.3 Nabídka Komerční Banky

Komerční banka, velmi podobně jako Česká spořitelna při jednorocní fixaci nabízí úrokovou sazbu 6,29 %. Na rozdíl od České spořitelny, avšak měsíční splátka činí o něco menší měsíční částku – 18 550 Kč. Pojištění úvěru je na stránce neuvedené. V případě splnění dodatečných podmínek jako uzavření smlouvy o životním pojištění a pojištění nemovitosti u Komerční banky lze získat zvýhodněný úrok 5,49 % p.a. Komerční banka také nabízí možnost mimořádné splátky až 25 % úvěru ročně.

Tabulka č. 7- Data hypoteční půjčky banky Komerční Banka

Komerční Banka	
Cena pořizované nemovitosti	3,500,000 Kč
Vaše zdroje	500,000 Kč
Úroková sazba p.a.	6.29%
Fixace sazby	1 rok
Délka splácení	30 let
Pojištění úvěru	Neuvedeno

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z www.kb.cz [cit. 2024-03-12]

4.3.4 Nabídka Raiffeisenbank

Raiffeisenbank nabízí při námi simulovaném případě roční úrokovou sazbu 6,19 % s měsíční splátkou 18 355Kč. Podobně jako u předchozích porovnávaných bank, je tahle úroková sazba už včetně slevy za aktivní využívání běžného účtu a pojištění. Limit Raiffeisenbank na hypoteční půjčku je 20 milionů Kč a lze ho použít i na vybavení domácnosti. Úvěr lze vyžádat až do 90 % z hodnoty nemovitosti a o hypotéku mohou žádat 2 domácnosti/ 4 osoby.

Tabulka č. 8- Data hypoteční půjčky banky Raiffeisenbank

Raiffeisenbank	
Cena pořizované nemovitosti	3,500,000 Kč
Vaše zdroje	500,000 Kč
Úroková sazba p.a.	6.19%
Fixace sazby	1 rok
Délka splácení	30 let
Pojištění úvěru	Neuvedeno

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z www.rb.cz [cit. 2024-03-12]

4.3.5 Komparace získaných dat

V téhle podkapitole bakalářské práce porovnáváme získaná data z analyzovaných bank a vypočítáme ve které bance je nejnižší celkový úrok. To znamená, v které ze čtyř z komparovaných bank je nejvíce, nebo naopak nejméně výhodné si hypoteční úvěr zařizovat.

Při výpočtu využijeme roční úrokovou sazbu, počet let splácení hypotéky a celkovou výšku hypotéky.

Tabulka č. 9- *Porovnání celkové splátky za hypoteční půjčku ve vybraných bankách*

	ČSOB	Česka spořitelna	KB	Raiffeisenbank
Úroková sazba p.a.	5.84 %	6.29%	6.29%	6.19%
Počet let	30	30	30	30
Výška půjčky	3,000,000 Kč	3,000,000 Kč	3,000,000 Kč	3,000,000 Kč
Úrok za hypotéku celkem	-17,679 Kč	-18,550 Kč	-18,550 Kč	-18,355 Kč
Zaplaceno celkem	-6,364,470 Kč	-6,677,868 Kč	-6,677,868 Kč	-6,607,658 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě sesbíraných dat (tabulka č. 5, č.6, č.7, č.8)

Podle našeho výpočtu jsme zjistili, že při půjčce 3 milionů korun po dobu 30 let spotřebitel zaplatí v průměru 6,582,966 Kč. Tohle šetření je analyzováno za předpokladu výše uvedených úrokových sazeb v tabulce č. 9 a také bez toho, aby náš fiktivní spotřebitel splácel úvěr předčasně, nechal si ho refinancovat nebo získal po dobu 30 let lepší úrok. Různé banky včetně čtyř, které jsme ke komparaci vyselektovali, nabízejí odlišné úrokové sazby a výhody oproti jiným. I když se může z naší komparace zdát, že Česká spořitelna a Komerční banka nabízí totožnou hypoteční půjčku, v naší analýze jsme nebrali v úvahu doplňkové služby, které dané banky nabízejí, a které mají přímý vliv na výši úrokové sazby, nebo jiné poplatky které s úvěrem mohou být spojeny. Každá z bank má fixní náklady, které spotřebitel musí zaplatit, pro příklad ocenění bytu, zpracování a vedení hypotéky atd., které jsme při téhle analýze do úvahy nebrali.

Z naší analýzy tedy vyplývá, že za aktuálních podmínek je nejvýhodnější úvěr právě v bance ČSOB s úrokem 5,84 %, kde vychází měsíční splátka při půjčce 3 milionů korun 17,679 Kč a klient po třiceti letech zaplatí za půjčku celkem 6,364,470Kč, což je o 243,188 Kč méně než u druhé nejvýhodnější nabídky od Raiffeisenbank.

4.4 Porovnání aktuální nabídky úvěru pro podnikatele

V téhle kapitole si blíže zanalyzujeme aktuální nabídky úroku čtyř největších bank pro podnikatelské subjekty. Porovnávané banky volíme stejné jako v předchozí kapitole, a tedy ČSOB, Česká spořitelna, Komerční Banka, Raiffeisenbank. K porovnání nabídky bank srovnáme námi vybrané tři podniky, zvolíme si různé odvětví podniků, avšak všechny společnosti budou podnikatelské formy s.r.o. pro lepší komparaci nabídek bank v různých segmentech.

Pro podniky, které budeme srovnávat jsme si vybrali firmu s.r.o., která se zabývá nákladní silniční dopravou. Obchodní název je Doprava na paletách s.r.o. a hlavním podnikatelským předmětem uvedeným v obchodním rejstříku je výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona. Druhým podnikem je ze segmentu výroby a prodeje textilu, oděvu a obuvi. V obchodním rejstříku je registrována pod jménem ELKOTEX, s.r.o. a předmět podnikání je obchodní činnost – koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje. Za třetí firmu je vybrána společnost, která provozuje služby, konkrétněji Gastronomie. V tomhle simulovaném scénáři je vybrána Zlatá loď s.r.o., která má své prostory v Brně.

Pro prvotní výpočet, jestli je podnik vůbec schopen žádat o úrok jsem si vybrala vzorec Debt– to – ekvity (dále jen D/E) ratio – aneb poměr dluhu k vlastnímu jmění.

$$\text{poměr dluhu k vlastnímu kapitálu } \left(\frac{D}{E}\right) = \frac{\text{Celkový dluh}}{\text{Vlastní kapitál}}$$

Pro analýzu rozdílných úrokových sazeb v práci potřebujeme stanovit stejná kritéria u všech tří společností, proto bude žádost půjčky 5 milionu Kč.

4.4.1 Rozbor firmy Doprava na paletách s.r.o.

Společnost Doprava na paletách vznikla 1. července 2012 za účelem provozovat nízkonákladový přepravní systém s prioritou paletových zásilek. Firma nabízí přepravu po České republice, ale i do zahraničí a mimo přepravy také nabízí skladové prostory pro uskladnění zboží. Firma disponuje šesti středisky po celé republice. Hlavním zájmem firmy není stát se celosvětovým dopravcem, ale jedním z nej kvalitnějších v zemi podnikání, a tedy se hlavně zaměřuje na přepravu zásilek v menší územní škále. **V tabulce č 10** jsme vybrali důležitá čísla z účetní závěrky firmy zveřejněné ve veřejném rejstříku, pomocí kterých můžeme vypočítat D/E, a tedy jestli je firma schopná žádat o úvěr v bance.

Tabulka č. 10- Zveřejněná data z účetní závěrky firmy *Doprava na paletách s.r.o*

Údaje z účetní závěrky (sumy v tis.)	
Oběžná aktiva celkem	24891
Závazky	20678
Závazky k úvěrovým institucím	0
Závazky z obchodních vztahů	18638
Závazky k zaměstnancům	922
Ostatní*	1118

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z účetní závěrky firmy *Doprava na paletách s.r.o.* z roku 2022. Dostupné online <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=684733> [cit. 2024-03-12]

Na základě údajů z účetní závěrky můžeme zhodnotit D/E ratio firmy na 1.204 (zaokrouhleno nahoru) co znamená pozitivní kvocient pro schválení půjčky z vybraných bank. V následující tabulce můžeme vidět kritéria úrokových sazeb vybraných bank a jejich úrokových sazeb pro půjčku.

Tabulka č. 11- Porovnání bankovních úrokových sazeb pro *Doprava na paletách s.r.o.*

	ČSOB	Česka spořitelna	KB	Raiffeisenbank
Úroková sazba	7,2 %	8,5 %	8,4 %	7,9 %
Maximální půjčka	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Maximální doba půjčky	8 let	7 let	7 let	8 let

Zdroj: Vlastní zpracování podle údajů získaných z Bank: ČSOB, Česká spořitelna, KB, Raiffeisenbank. Dostupné na www.csob.cz , www.csas.cz , www.kb.cz , www.rb.cz [cit. 2024-03-13]

4.4.2 Rozbor firmy **Elkotex s.r.o.**

Společnost *Elkotex s.r.o.* založena v roce 1992 za účelem šití zdravotnických, hotelových a dětských textilních oděvů. Firma je hlavně zaměřena na výrobu pro zahraniční odběratele, převážně z Německa, Rakouska nebo Švýcarská. Obdobně jako u předchozí firmy si v první radě zanalyzujeme účetní závěrku společnosti, jelikož se jedná o mikro účetní jednotku společnost nemusí mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Data uvádíme v **tabulce č. 12.**

Tabulka č. 12- Zveřejněná data z účetní závěrky firmy Elkotex s.r.o.

Údaje z účetní závěrky (sumy v tis.)	
Oběžná aktiva celkem	11033
Závazky	4373

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z účetní závěrky firmy Elkotex s.r.o. z roku 2022 dostupné online <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=66756> [cit. 2024-03-12]

Na základě výpočtu E/D, a tedy oběžná aktiva / závazky jsme dospěli k závěru ratia firmy 2.523 (zaokrouhleno nahoru) a tedy tahle firma také vyhoví podmínkám pro schválení půjčky pro podnikatele. V nesledující tabulce č. 13. je uveden podrobnější pohled na nabídku úrokové sazby sledovaných bank.

Tabulka č. 13- Porovnání bankovních úrokových sazeb pro Elkotex s.r.o

	ČSOB	Česka spořitelna	KB	Raiffeisenbank
Úroková sazba	7,2 %	8,5 %	8,4 %	7,9 %
Maximální půjčka	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Maximální doba půjčky	8 let	7 let	7 let	8 let

Zdroj: Vlastní zpracování podle údajů získaných z Bank: ČSOB, Česká spořitelna, KB, Raiffeisenbank. Dostupné online na www.csob.cz , www.csas.cz , www.kb.cz , www.rb.cz [cit. 2024-03-13]

4.4.3 Rozbor firmy Zlatá loď s.r.o.

Společnost Zlatá loď provozuje restauraci v centru Brna. Jejich hlavním cílem je nejenom kvalitní gastronomie ale také požitek pro návštěvníky, které podnik osloví svými historickými prostory disponujícími třemi patry, která jsou provedena v rozdílných stylech tak, aby si každý našel právě to, co mu nejvíce vyhovuje. Společnost v obchodním rejstříku uvádí jako předmět podnikání výrobu, obchod a služby, hostinskou činnost a prodej lihovin. Jako u předchozích analyzovaných podniků se nejprve podíváme na účetní závěrku společnosti a zanalyzujeme E/D ratio.

Tabulka č. 14- Zveřejněná data z účetní závěrky firmy Zlatá loď s.r.o.

Údaje z účetní závěrky (sumy v tis.)	
Oběžná aktiva celkem	16374
Závazky	13876
Závazky k úvěrovým institucím	0
Dlouhodobé závazky	12150
Závazky ke společníkům	12150
Krátkodobé závazky	1726

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z účetní závěrky firmy Zlatá loď s.r.o. z roku 2022. Dostupné online na <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=116684> [cit. 2024-03-12]

Z vybraných dat z účetní závěrky můžeme sledovat oběžná aktiva přesahující hodnotu celkových závazků. Taky je důležitá informace týkající se závazků k úvěrovým institucím, která nám napovídá, že firma nemá v bance žádný aktivní úvěr. Výpočet E/D ratia je v tomto případě 1,18 což je tedy nad minimální kladní hodnotou 1.0. To znamená, že podnik je vhodný také pro banku jako klient k pořízení úvěru.

Tabulka č. 15- Porovnání bankovních úrokových sazeb pro Zlatá loď s.r.o.

	ČSOB	Česka spořitelna	KB	Raiffeisenbank
Úroková sazba	7,2 %	8,5 %	8,4 %	7,9 %
Maximální půjčka	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Maximální doba půjčky	8 let	7 let	7 let	8 let

Zdroj: Vlastní zpracování podle údajů získaných z Bank: ČSOB, Česká spořitelna, KB, Raiffeisenbank Dostupné online na www.csob.cz , www.csas.cz , www.kb.cz , www.rb.cz [cit. 2024-03-13]

4.5 Vývoj úrokových sazeb v České republice

Úrokové sazby v české republice můžeme dělit na více odvětví. V naší bakalářské práci jsme se rozhodli detailněji zanalyzovat Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladů, klientských úvěrů a také průměrné úrokové sazby na trhu mezibankovních depozit.

Český statistický úřad uvádí nejaktuálnější data za rok 2022, proto analyzujeme data od roku 2015 až k roku 2022 a komparativně porovnáme vývoj za dané období.

4.5.1 Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěrů

V téhle kapitole uvádím detailnější pohled na průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěrů v České republice. Úrokové sazby jsou rozděleny podle segmentů na: Úvěr na spotřebu (Tabulka č. 16) úvěry na koupi bytových nemovitostí (Tabulka č. 17) úvěry klasifikované jako „ostatní úvěry“ (Tabulka č. 18) a poslední (Tabulka č. 19) poukazuje na průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům.

Tabulka č. 16- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěrů na spotřebu*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
na spotřebu	13,556	8,805	8,208	8,482
v tom: krátkodobé (do 1 roku)	19,697	18,565	18,174	18,470
střednědobé (od 1 do 5 let)	14,207	9,395	8,845	9,297
dlouhodobé (nad 5 let)	11,883	7,681	7,191	7,503

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu. Dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-bilance-fo8z99y141> [cit. 2024-03-09]

Z tabulky č. 16 vidíme jasný a stálý pokles úrokových sazeb od roku 2015 do roku 2021. Výjimkou byl rok 2022 který mírně vzrostl oproti předchozímu roku 2021 ve všech časových rozdělení.

Tabulka č. 17- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěrů na koupi bytových nemovitostí (data jsou uvedeny v procentech)*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
v tom: krátkodobé (do 1 roku)	3,940	5,418	5,128	10,911
střednědobé (od 1 do 5 let)	5,308	4,215	4,212	5,060
dlouhodobé (nad 5 let)	3,272	2,488	2,404	2,709
z toho: hypoteční úvěry	3,084	2,333	2,273	2,576
úvěry ze stavebního spoření	5,316	4,883	4,724	4,982

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-bilance-fo8z99y141> [cit. 2024-03-09]

Obdobně jako tomu bylo při úvěrech na spotřebu, od roku 2015 do roku 2021 úvěrové sazby měli klesavou tendenci. V roce 2022 avšak také došlo k růstu sazeb.

Tabulka č. 18- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěru – ostatní úvěry (data jsou uvedeny v procentech)*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
ostatní úvěry	4,173	3,401	3,522	4,180
v tom: krátkodobé (do 1 roku)	8,160	8,179	8,868	12,125
střednědobé (od 1 do 5 let)	6,069	5,214	6,739	9,624
dlouhodobé (nad 5 let)	3,682	3,014	3,008	3,468

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu

Dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-bilance-fo8z99y141> [cit. 2024-03-09]

V porovnání s předchozími úvěrovými sazbami na spotřebu a koupi bytových nemovitostí můžeme sledovat jiný vývoj. Kdežto v předchozích úvěrových segmentech mezi lety 2015–2021 docházelo k stálému poklesu úvěrových sazeb, při ostatních úvěrech – jak to český statistický úřad definuje, vidíme nárůst v krátkodobých úvěrech i skrz tohle období, s nejvyšším nárůstem z 8,868 % na 12,125 % v roce 2022.

Tabulka č. 19- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěru pro nefinanční podniky*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
krátkodobé (do 1 roku)	2,325	2,456	5,331	9,130
střednědobé (od 1 do 5 let)	2,577	2,796	5,293	8,561
dlouhodobé (nad 5 let)	2,816	2,510	4,185	6,246

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu Dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-bilance-fo8z99y141> [cit. 2024-03-09]

Úvěrové sazby pro nefinanční podniky rostly každým analyzovaným rokem, bez výjimky na časové období úvěru. Nejvyšší nárůst lze identifikovat při krátkodobých úvěrových sazbách které v roce 2022 byli v průměre na hodnotě 9,130%

4.5.2 Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladů

Průměrné úrokové sazby z klientských vkladů Český statistický úřad rozlišuje na vklady z domácností a nefinančních podniků již existujících a na domácnosti a nefinančních podniků z nových obchodů. Výsledky dat pro již existující stavy obchodu – vklady domácnosti a NISD (neziskové instituce sloužící domácnostem) shrneme v tabulce č. 20, data statistického úřadu pro vklady z nefinančních podniků v tabulce č. 21. Pro nové obchody využijeme roční vážený průměr vkladů domácnosti a NISD (tabulka č. 22) a vážený roční průměr vkladu nefinančních podniku (tabulka č. 23)

Tabulka č. 20- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladů pro domácnosti a NISD*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
Vklady domácností a NISD celkem¹⁾	0,588	0,262	0,454	1,833
z toho:				
s dohodnutou splatností	1,799	1,028	1,264	3,812
v tom: do 2 let	1,488	1,055	1,903	5,237
nad 2 roky	1,872	1,022	0,963	1,111

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu Dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-bilance-fo8z99y141> [cit. 2024-03-09]

Úrokové sazby z klientských vkladů jsou navázané na ekonomiku tak, jak i nabízené úrokové sazby bank spotřebitelům. Proto můžeme sledovat obdobný vývoj úrokových sazeb – od roku 2015 sledujeme klesání sazeb až do roku 2022, který oproti předchozímu roku 2021 rapidně stoupl, v některých případech až o trojnásobek.

Tabulka č. 21- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladů nefinančních podniků*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
Vklady nefinančních podniků celkem¹⁾	0,140	0,054	0,406	2,200
z toho:				
s dohodnutou splatností	0,612	0,398	1,952	5,571
v tom: do 2 let	0,457	0,313	1,942	5,583
nad 2 roky	2,623	2,356	2,498	3,254

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-bilance-fo8z99y141> [cit. 2024-03-09]

Při úrokových sazbách klientských vkladů vidíme ještě vyšší procentuální nárůst mezi rokem 2021 a 2022. Při domácnostech bylo zvýšení procentuální hodnoty o 1,379 % přičemž u nefinančních podniků to bylo 1,794 % (z 0,406 % na 2,2 %).

Tabulka č. 22- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladů pro domácnosti a NISD (nové obchody)*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
Vklady domácností a NISD				
jednodenní ²⁾	0,224	0,104	0,293	1,332
z toho běžné účty ²⁾	0,102	0,025	0,062	0,219
s dohodnutou splatností	1,527	1,043	1,491	5,122
v tom: do 2 let	1,420	0,986	1,479	5,134
nad 2 roky	2,088	1,869	1,716	4,079
s výpovědní lhůtou ²⁾	1,375	1,192	1,296	2,043
v tom: do 3 měsíců ²⁾	1,498	1,298	1,399	2,180
nad 3 měsíce ²⁾	0,186	0,207	0,197	0,528

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-balance-fo8z99y14l> [cit. 2024-03-09]

Významným trendem je nárůst jednodenních vkladů, zejména v kategorii dohodnutých splatností, kde celková hodnota vzrostla z 1,527 % v roce 2015 na 5,122 % v roce 2022. Při pohledu na konkrétní časové období lze pozorovat pravidelný nárůst vkladů s dohodnutou splatností do 2 let, zatímco ty s délkou nad 2 roky zaznamenaly kolísavý trend. Navíc vklady s výpovědní lhůtou, zejména do 3 měsíců, prokazují stoupající tendenci.

Tabulka č. 23- *Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladů nefinančních podniků (nové obchody)*

Ukazatel	2015	2020	2021	2022
Vklady nefinančních podniků celkem¹⁾	0,140	0,054	0,406	2,200
z toho:				
s dohodnutou splatností	0,612	0,398	1,952	5,571
v tom: do 2 let	0,457	0,313	1,942	5,583
nad 2 roky	2,623	2,356	2,498	3,254

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-balance-fo8z99y14l> [cit. 2024-03-09]

V tabulce č. 23 je patrný výrazný nárůst celkových vkladů, zejména v kategorii dohodnutých splatností, kde hodnota vzrostla z 0,140 v roce 2015 na 2,200 v roce 2022. Podrobněji se rozhlížíme taky na vklady s dohodnutou splatností, zaznamenáváme značný nárůst, zejména u těch s dobou splatnosti do 2 let, které udržují stabilní trend vzrůstu. Vklady přesahující 2 roky však ukazují kolísavý vzorec. Tato tabulka poskytuje stručný přehled dynamiky změn ve struktuře vkladů nefinančních podniků v uvedených letech.

4.5.3 Průměrné úrokové sazby mezibankovních depozit

Průměrné úrokové sazby mezibankovních depozit jsou sazby, které banky přijímají a nabízejí při uzavírání dohod o mezibankovních depozitech. Tyto sazby se uvádí v procentech, a často odráží aktuální situaci na finančním trhu, úrokové riziko mezi bankami, ale také mohou být významným ukazatelem poptávky po úvěrech v bankovním sektoru. Pro naši analýzu v tabulce č. 24. můžeme vidět data za sledované období, roky 2015, 2020, 2021 a 2022. Také avšak v tabulce č. 25 uvádím aktuální úrokové sazby (ze dne 11.3.2024) pro porovnání.

Tabulka č. 24- *Průměrné úrokové sazby mezibankovních depozit v procentech*

Období	2015	2020	2021	2022
1 den	0,15	0,78	0,89	5,94
1 týden	0,15	0,80	0,92	5,98
2 týdny	0,16	0,82	0,94	6,02
1 měsíc	0,22	0,83	0,99	6,10
2 měsíce	0,24	0,84	1,06	6,19
3 měsíce	0,31	0,86	1,13	6,28
6 měsíců	0,39	0,88	1,29	6,42
9 měsíců	0,45	0,92	1,39	6,49
1 rok	0,48	0,94	1,45	6,52

Zdroj: Český statistický úřad dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-bilance-fo8z99y14l> [cit. 2024-03-09]

V tabulce č. 24 můžeme sledovat stabilní mírný nárůst úrokových sazeb mezibankovních depozitů mezi lety 2015-2020-2021. Výjimkou je opět rok 2020 kde došlo k největšímu růstu úrokové sazby, a to z hodnot 0,89 % v roce 2021 až na 5,94 % v 2022. Taktéž můžeme sledovat ve všech rocích opakující se trend zvyšování úrokové sazby umocněné s časovým intervalem půjčky. Čím větší je časový horizont úroku, tím úroková sazba roste. V roce 2022 dosáhla úroková sazba hodnoty 6,52 % při období jednoho roku. Zajímavostí je fixní úroková sazba v roce 2023, kde můžeme sledovat v následující tabulce č. 25. Trend fixace je přesně opačný, a to s klesající úrokovou sazbou čím delší časový horizont je. Půjčka na jeden den a je fixovaná na úrok 6,25 % přičemž roční na hranici 4,85%

Tabulka č. 25- *Aktuální průměrné úrokové sazby mezibankovních depozit v procentech*

Období	2023
1 den	6,25
1 týden	6,27
2 týdny	6,29
1 měsíc	6,19
2 měsíce	6,06
3 měsíce	5,92
6 měsíců	5,57
9 měsíců	5,22
1 rok	4,85

Zdroj: Česká národní banka, dostupné online na: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/penezni-trh/pribor/fixing-urokovych-sazeb-na-mezibankovnim-trhu-depozit-pribor/index.html> [cit. 2024-03-12].

4.6 Dopady globálních událostí na bankovním trhu

V téhle kapitole se blíže podívám na vývoj bankovního sektoru přes významné globální události, jako je například válka na Ukrajině nebo pandemická situace Covid a jejich dopad na úvěrový trh. Nejistota trhu aktuálně zapříčiněná hlavně trvajícím konfliktem mezi Ruskem a Ukrajinou, která má globální dopady, zasahuje nejen Česko, ale také Evropskou unii. Česko je tedy v tomto případě ovlivňováno jak ze strany EU – ECB tak přímými obchodně-politickými vztahy s Ruskem. Zvýšená volatilita do jisté míry ovlivňuje náklady na půjčky pro banky, které tohle reflektují na úrokových sazbách na úvěrech.

Dopad těchto globálních události způsobuje fluktuace hodnoty měn ve světě, bez výjimky České koruny, což může také ovlivnit podmínky úvěru denominovaných v cizí měně. Důležité je také zmínit, že ne všechny segmenty jsou ovlivněny rovněž. Některé odvětví v České republice mohou být odolnější, jiné zase citlivější na ekonomické následky konfliktů nebo pandemie. Tohle má přímý vliv na posuzování rizika ze strany banky při schvalování úvěru podnikatelům.

4.6.1 Opatření a reakce bank na krizové situace

Klíčovým hráčem každého státu je jeho bankovní systém, a Česká republika není výjimkou. Pro stabilitu ekonomického systému je proto důležité, aby banky měli připravené opatření a reakce pro případ krizové situace. Níže detailněji popisujeme některé z těchto opatření a reakcí:

- **Likvidita a Cash management**

Jedním z hlavních cílů Bank je udržení dostatečné likvidity a efektivní správy hotovosti. Právě kvůli tomu banky musí sledovat a spravovat platební schopnosti a spravovat aktiva či pasiva, případně jiné opatření k zajištění finanční stability.

- **Úprava úvěrových standardů**

Banky jsou zodpovědné za rychlou a správnou reakci na ekonomické rizika a nejistoty, revidují své úvěrové standardy, které následně upravují tak, aby zajistili co nejmenší riziko pro banku ale i klienty. Nejvíce časté jsou zpravidla úpravy podmínek půjček, hodnocení rizika klienta nebo nastavování nových kritérií pro schvalování úvěru.

- **Spolupráce s regulátory**

Banky pravidelně spolupracují s centrální bankou a regulačními orgány státu, kterým poskytují transparentní informace v podobě zaslaných dat, odpovědí na analytické otázky nebo vyplněním statistik. Banky musí implementovat opatření přímých regulátorů (v našem případě ČNB) který nad bankami mají dohled a diktují opatření nebo doporučení.

- **Podpora zákazníků**

V krizových situacích často banka nabízí svým klientům různé podpory, které mohou být ve formě finančního poradenství, moratoria splátek na půjčky nebo restrukturalizace dluhu podniku.

- **Rizikový management**

Banky pravidelně simulují rizikové situace a analyzují jaké dopady by daná situace měla. Monitorují různé možné dopady krizové situace a připravují opatření pro případ, kdyby se riziko stalo skutečností. Banky také provozují takzvané Stress Testy – proces, který má za úkol identifikovat rizikovou situaci, která může vyvolat nadměrně vysoké ztráty.

- **Digitální transformace**

Digitální transformace není důležitá pro banky jenom pro nabídku nejlepších služeb svým zákazníkům, ale umožňuje také pružně reagovat na krizové situace, které se ve světě dějí.

- **Sociální zodpovědnost**

V neposledním řadě Banky také přebírají zodpovědnost během krizových období ze sociální stránky. Podporují různé charitativní fondy komunitní projekty a iniciují různé veřejné akce pro pomoc v dobách krize. Tím nepomáhají jenom svým (potenciálním) klientům, ale také o sobě zvyšují povědomí a dobré jméno společnosti.

5 Výsledky a diskuse

Cílem práce bylo definování, zanalyzování a komparace vývoje úvěru v České republice. V práci jsme se pokusili vysvětlit základní teoretické pojmy spojené se sektorem financí a bankovníctví a popsané informace využít v praktické části k zanalyzování aktuálního dění na trhu České republiky. Kromě analyzování empirických dat ze zdrojů Českého statistického úřadu a České národní banky, jsme také provedli fiktivní případovou studiu, kde jsme komparativně analyzovali nabídky vybraných bank.

5.1 Výsledky a diskuse teoretické části

Cílem práce bylo definování, zanalyzování a komparace vývoje úvěru v České republice. V teoretické části bakalářské práce jsme si definovali základní pojmy, které jsou pro daný sektor důležité, vysvětlili funkci bankovního systému a co je jeho účelem. Z historického hlediska jsme popsali vznik peněz a jejich vývoj až k aktuálnímu stavu. Popsali jsme vznik bankovního sektoru a význam půjček pro společnost.

5.2 Výsledky a diskuse k praktické části

V praktické části práci jsme podrobněji popsali a zanalyzovali vývoj úrokových standardů bank a úrokových sazeb pro domácnosti ale i nefinanční podniky. V první části práce, kde jsme historickou komparací porovnali data získaná sběrem dat Českou národní bankou jsme dospěli k závěru, že v posledních letech dochází k postupnému uvolňování úrokových standardů v obou segmentech – domácností i pro podniky. Tyto standardy byli vysokou volatilitu zpřisňování/ uvolňování už od roku 2022- co měla z části na svědomí světová pandemie, nejistota ale také jiné politické konflikty. Z námi analyzovaných dat, avšak vidíme, že volatilita úrokových standardů specificky pro úvěry na nemovitosti byla nestabilní již od roku 2016 a není úplně stabilizována ani do dnes. Při úrokových standardech nefinančních podniků je viditelný výkyv převážně v rocích 2019 až 2021, ten se ostatně poměrně daří stabilizovat.

5.3 Výsledky a diskuse k analytické části

V analytické části jsme dále vyprodukovali fiktivní situaci za účelem porovnání čtyř největších bank se snahou zjistit, jaká je aktuální tržová situace nabídky úroků k nákupu nemovitostí a která z vybraných bank má nejlepší nabídky, nebo jsou nabídky totožné.

Zjistili jsme, že v aktuální době, kdy byla tahle bakalářská práce psaná, je nejvýhodnější nabídka od banky ČSOB, ale také jsme při vypracování téhle práce zjistili, že se tržové podmínky a nabídky velice často mění a banky se pokouší navzájem jedna druhé konkurovat, ať už jde o nejlepší úrokovou sazbu nebo jiné doplňkové služby.

Jako další komparativní analýzu jsme si vyselektovali tři různé podniky. Všechny jsou právní formou Společnosti s ručením omezeným, avšak podnikají v odlišných odvětvích. Pro tyto podniky jsme provedli krátký výpočet, jestli je podnik dostatečně zdravý k tomu žádat o investiční půjčku, a za jakých podmínek budou banky ochotny těmhle společností úvěr nabídnout. Pro všechny námi zvolené podniky banky vyhověly žádosti o úvěrovou půjčku 5 milionu Kč českých. Úrokové sazby daných bank se sice nelišily od segmentu podnikání námi vybraných firem, avšak banky nám nabídly různé úrokové sazby a maximální dobu úvěru.

6 Závěr

V České republice působí bankovní subjekty, které jsou nejčastěji založeny na tradičním obchodním modelu. Tento model využívá vklady klientů jako primární zdroje krytí poskytnutých půjček. Převaha tohoto zaměření je promítnuta ve struktuře bilance těchto subjektů, v níž nejvýznamnější skupinu aktiv tvoří úvěry a jiné pohledávky. Úvěry a půjčky přinášejí obchodní bance rozhodující část výnosů a zisku. Nepřímo motivují činnost bank při získávání úvěrových zdrojů, vkladů, při poskytování různých bankovních služeb. Patří k rizikovým, méně likvidním aktivům, neboť zpravidla jen výjimečně mohou být splaceny před lhůtou splatnosti. Ztrátám jsou vystaveny v případech, kdy dlužník nesplatí úvěr ve lhůtě a úvěr není dostatečně zajištěn likvidním majetkem dlužníka. Řízení úvěrového portfolia tvoří důležitou součást bankovního řízení. Jeho kvalita často rozhoduje o úspěchu či neúspěchu banky. Příliš mnoho nesplacených úvěrů jako důsledek špatných bankovních rozhodnutí se může stát otázkou existence banky.

Banky podnikají v převážné míře s cizím, vypůjčeným kapitálem, který musí na požádání, popřípadě v rámci dohodnutých podmínek, vrátit, a navíc zaplatit úrok za jejich půjčení. Cílem banky je odhadnout rozsah rizika a pokusit se zredukovat míru nejistoty při splácení úvěru. Jsou sice zásady, kterých se lze přidržovat, ale žádný zázračný recept neexistuje. Banka musí shromáždit všechny podstatné informace a poté uplatnit své zkušenosti a znalosti, aby mohl být učiněn úsudek.

Transformace ekonomiky na tržní, s tím spjatá inflace a případná devalvace, úvěrová rizika podstatně zvyšují. Nebezpečí úvěrového rizika se zvyšuje přímo úměrně délce poskytovaného úvěru. U dlouhodobých úvěrů je větší než u krátkodobých. Proto banky mnohem dříve poskytují krátkodobý než úvěr dlouhodobý. Způsobuje to celková nejistota v ekonomice, spojená s obtížně předvídatelnými změnami ekonomických podmínek a kvality podnikání jednotlivých klientů. Obecně platí, že dostupnost úvěrů a podmínky pro jejich získání jsou tím lepší, čím kvalitnější informace mají banky o potenciálních klientech a čím lepší jsou práva věřitelů a dlužníků upravena v rámci legislativy.

Bilanční suma bankovního sektoru ČR se zvyšuje již několik let. Nejvyšší podíl na tvorbě celkových aktiv bankovního sektoru mají úvěry a pohledávky, primárně se jedná o úvěry a pohledávky poskytované klientům. Český bankovní sektor odpovídá konzervativnímu obchodnímu modelu, který se orientuje na klasické bankovníctví a jeho

zisk je generován primárně z finanční činnosti. Nejvyšší podíl na tvorbě zisku z finanční činnosti je tvořen úrokovým ziskem.

Z hlediska struktury se v bankovním sektoru ČR nedají předpokládat velké změny. Celkový počet bank na území ČR se příliš nemění a navzdory několika změnám mezi pobočkami zahraničních bank lze předpokládat přetrvávající dominanci čtyř velkých bank. Přestože počet poboček bank podléhá optimalizaci, lze očekávat jejich mírný nárůst v rámci otevírání nových obchodních míst menšími bankami. Rovněž několik bank plánuje transformaci poboček, zejména ve smyslu zmenšení, modernizace prostor a přístupu ke klientům.

7 Seznam použitých zdrojů

ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.

DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 312 s. ISBN 978-80-7400-008-9.

JÍLEK, J. 2000. *Finanční rizika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2000. 640 s. ISBN 80-7169-579-3.

KALABIS, Z. *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Vyd. 1. Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-8.

KANTNEROVÁ, L. *Základy bankovníctví. Teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2016. 232 s. ISBN: 978-80-7400-595-4.

KAVÁNEK, P. *Bankovníctví v proměnách času. Sborník textů k 20 letům České bankovní asociace*. 1. vyd. Praha: Česká bankovní asociace. 2012. ISBN 978-80-260-30-6-4.

KOTLEBOVÁ, J., CHOVANCOVÁ, B. *Medzinárodné Finančné Centrá zmeny v globálnej architektúre*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-299-3.

MEJSTŘÍK, M., PEČENÁ, M., TEPLÝ, P. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7.

POLOUČEK, S. a kol.: *Peniaze, banky, finančné trhy*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-305-1.

REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Vyd. 5. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6.

Legislativní zdroje

Zákon čj. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, v aktuálním znění

Zákon čj. 129/2010 Sb. o spotřebitelských úvěrech a o jiných úvěrech a půjčkách pro spotřebitele a o změně a doplnění některých zákonů, v aktuálním znění

Zákon čj. 21/1992 Sb., o bankách, v aktuálním znění

Zákon čj. 483/2001 Sb. o bankách a o změně a doplnění některých zákonů, v aktuálním znění

Seznam použitých online zdrojů

Zdroj: Česká národní banka, Šetření úvěrových podmínek bank I / 2024, (PDF) [cit. 2024-03-4]. Dostupné z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/.galleries/uverove_setreni/2023_q4_BLS.pdf

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Zdroj: Česká národní banka, Agregované výsledky (tabulky a grafy) – leden 2024, (xlsx) [cit. 2024-03-05]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z účetní závěrky firmy Doprava na paletách s.r.o. z roku 2022. Dostupné online <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=684733>

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z účetní závěrky firmy Elkotex s.r.o. z roku 2022 dostupné online <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=66756> [cit. 2024-03-12]

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z účetní závěrky firmy Zlatá loď s.r.o. z roku 2022. Dostupné online na <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=116684> [cit. 2024-03-12]

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z českého statistického úřadu. Dostupné online na <https://www.czso.cz/csu/czso/7-mena-a-platebni-balance-fo8z99y14l> [cit. 2024-03-09]

Zdroj: Česká národní banka, Dostupné online na: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/penezni-trh/pribor/fixing-urokovych-sazeb-na-mezibankovnim-trhu-depozit-pribor/index.html> [cit. 2024-03-12].

8 Seznam obrázku, tabulek, grafu a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Meziroční změny úvěrových standardu Bank při schvalování úvěru nefinančním podnikům.....	28
Tabulka č. 2 – Změny poptaných bank za poslední tři měsíce v poptávce po úvěrech a úvěrových linkách nefinančním podnikům (sezonní výkyvy se neberou v úvahu) (data jsou uvedeny v procentech).....	29
Tabulka č. 3 – Změna za poslední tři měsíce úvěrových standard bank při schvalování úvěru domácnostem (data jsou uvedeny v procentech).....	31
Tabulka č. 4 - Kvartální změna bank při schvalování úvěru na bydlení. (data jsou uvedeny v procentech)	32
Tabulka č. 5 - Data hypoteční půjčky banky ČSOB	34
Tabulka č. 6 - Data hypoteční půjčky banky Česká Spořitelna	34
Tabulka č. 7 - Data hypoteční půjčky banky Komerční Banka	35
Tabulka č. 8 - Data hypoteční půjčky banky Raiffeisenbank	35
Tabulka č. 9 - Porovnání celkové splátky za hypoteční půjčku ve vybraných bankách.....	36
Tabulka č. 10 - Zveřejněná data z účetní závěrky firmy Doprava na paletách s.r.o.....	38
Tabulka č. 11 - Porovnání bankovních úrokových sazeb pro Doprava na paletách s.r.o. ..	38
Tabulka č. 12 - Zveřejněná data z účetní závěrky firmy Elkotex s.r.o.	39
Tabulka č. 13 - Porovnání bankovních úrokových sazeb pro Elkotex s.r.o.....	39
Tabulka č. 14 - Zveřejněná data z účetní závěrky firmy Zlatá loď s.r.o.....	40
Tabulka č. 15 - Porovnání bankovních úrokových sazeb pro Zlatá loď s.r.o.	40
Tabulka č. 16 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěru na spotřebu....	41
Tabulka č. 17 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěru na koupi bytových nemovitostí (data jsou uvedeny v procentech)	41
Tabulka č. 18 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěru – ostatní úvěry (data jsou uvedeny v procentech).....	42
Tabulka č. 19 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských úvěru pro nefinanční podniky	42
Tabulka č. 20 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladu pro domácnosti a NISD	43
Tabulka č. 21 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladu nefinančních podniků	43
Tabulka č. 22 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladu pro domácnosti a NISD (nové obchody).....	44
Tabulka č. 23 - Průměrné úrokové sazby z korunových klientských vkladu nefinančních podniků (nové obchody).....	44
Tabulka č. 24 - Průměrné úrokové sazby mezibankovních depozit v procentech	45
Tabulka č. 25 - Aktuální průměrné úrokové sazby mezibankovních depozit v procentech	46

8.2 Seznam grafu

Graf č. 1- Banky a pobočky zahraničních bank ke dni 01. 02. 2024.....	24
Graf č. 2- Aktiva skupin bank na bilanční sumě bankovního sektoru ke dni 01. 02. 2024 (v %)	25
Graf č. 3- Přibližná velikost bilanční sumy největších 8 bank ke dni 11. 2. 2024	26
Graf č. 4- Historický vývoj změn úvěrových standard.....	27
Graf č. 5- Historický vývoj poptávky po úvěrech.	28
Graf č. 6 - Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech	30
Graf č. 7- Změna úvěrových standardu a úvěru domácnostem	31
Graf č. 8 - Změny poptávky domácnosti po úvěrech na bydlení.....	33

8.3 Seznam použitých zkratk

BRKI	Bankovní registr klientských informací
CERD	Centrální registr dlužníků
CRÚ	Centrální registr úvěru
ČLFA	Česká leasingová a finanční asociace
ČNB	Česká národní banka
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna
ČSOB	Československá obchodní banka
DTI	Debt to income (dluh vůči příjmu)
E/D	Equity to debt ratio
EU	Evropská unie
KB	Komerční banka
NISD	nezisková instituce sloužící domácnostem
RB	Raiffeisenbank
RPMN	Roční procentní sazba nákladů